

Framtidstro och hållbar utveckling

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONENS BUDGET 2013

Gemensamma värderingar och förhållningssätt

Västra Götalandsregionen ska bidra till att medborgarna känner trygghet, framtidstro och delaktighet. Individen ska bemötas utifrån en helhetssyn med omtanke, inlevelse och respekt. Verksamheterna ska kännetecknas av kvalitet, tillgänglighet, nytänkande och effektivitet. Medarbetarnas arbetssätt ska präglas av öppenhet, ansvarstagande, samarbete och delaktighet.

Öppenhet

Öppenhet och kommunikation är bärande framgångsfaktorer för att Västra Götalandsregionen ska vara tydlig och trovärdig. För att uppnå verksamhetsmål och utveckla regionens verksamheter krävs ett processinriktat, kommunikativt och framtidsinriktat ledarskap, både på övergripande nivå och i verksamheterna. I ett öppet och tillåtande klimat kan fel och misstag bli möjligheter till lärande som förbättrar verksamhetens kvalitet. Korrekt och lättillgänglig information är en självklar del av god service och ett gott bemötande.

Delaktighet och ansvar

En demokratisk organisation förutsätter dialog och delaktighet. Patienter och anhöriga ska få information och kunna vara delaktiga i behandling och planering av vårdinsatser. De som brukar Västra Götalandsregionens verksamheter ska ges möjlighet till påverkan och delaktighet. Nyfikenhet, utvecklingsvilja och initiativförmåga ska uppmuntras hos alla anställda. De har ett personligt ansvar i genomförandet av den egna verksamheten och ska beredas möjlighet till medansvar i den vardagliga planeringen. Det är alla anställdas uppdrag att bidra till att forma och utveckla verksamheterna utifrån de politiskt fastställda målen.

Helhetssyn och samverkan

Alla som möter medborgarna ska i sitt arbete utgå från den enskildes perspektiv och samtidigt ett övergripande regionperspektiv på verksamheterna. Hälso- och sjukvården ska utgå från hela människan, hennes livsvillkor och hälsopotential och inte enbart fokusera på sjukdomsbilden. För att behålla helhetsperspektivet krävs att Västra Götalandsregionens egna verksamheter och upphandlade verksamheter samverkar sinsemellan och med andra aktörer.

Hushållning med gemensamma resurser

Västra Götalandsregionens verksamheter ska bedrivas ekonomiskt ansvarsfullt och långsiktigt hållbart. De resurser som invånarna ställer till förfogande genom skatten ska användas så att de bäst svarar mot invånarnas behov. För att i största möjliga utsträckning klara verksamheterna under ekonomiskt svåra tider i samhället krävs ett förhållningssätt där alla verksamheter och alla anställda tar ansvar. Att i det dagliga arbetet hushålla med resurserna är ett sätt att skapa förutsättningar för att även fortsättningsvis kunna ge invånarna viktig välfärdsservice. Hushållning med gemensamma resurser handlar också om att vara ansvarsfull med naturresurser.

Jämställdhet

Jämställdhetsarbetet börjar med att uppmärksamma kvinnors och mäns olika villkor. När könsskillnader synliggörs skapas kunskap om faktiska förhållanden. Könsuppdelad statistik lägger grunden för att utveckla verksamheterna efter både kvinnors och mäns behov. Omotiverade skillnader måste analyseras och åtgärdas. Det är allas ansvar att förändra arbetsätt och metoder som inte är könsneutrala. Medvetenhet om hur traditionella strukturer och normer styr det dagliga arbetet måste öka för att jämställdhetsperspektivet ska få genomslag inom alla områden. Västra Götalandsregionens resurser ska fördelas och organiseras utifrån båda köns behov.

Mångfald och frånvaro av diskriminering

Alla verksamheter ska möta invånarna med respekt för varje människas egenart. Som arbetsgivare ska Västra Götalandsregionen sträva efter att se olikheter som en resurs samt värdera och ta tillvara alla de kompetenser människor bidrar med. I alla verksamheter Västra Götalandsregionen ansvarar för, ska alla former av diskriminering motverkas.

Innehåll

FÖRORD	6
SÅ HÄR LÄSER MAN BUDGETEN	8
Medborgarnas Västra Götaland	11
Handlingslinjer för framtidens utmaningar	11
Västra Götalandsregionens verksamheter	17
Tillgänglighet	17
Kvalitet och säkerhet	19
Forskning	22
Jämlik hälsa – social hållbarhet	24
Regionutveckling	28
Hälsa- och sjukvård	36
Medarbetarskap och lärande	47
Ekonomiska förutsättningar	53
Finansiell inriktning	54
Ekonomiska förutsättningar för Västra Götalandsregionens verksamheter	58
Resultatutveckling	69
REGIONBIDRAG	70
FÖRSLAG TILL BESLUT	71
BILAGOR	73

Förord

Under några år har effekterna av finanskrisen rullat över Europa och Sverige. Hög arbetslöshet bidrar till svag utveckling av skatteunderlaget. Välfärdens finansiering är en växande utmaning samtidigt som vi behöver stark samverkan för att utveckla näringslivet och underlätta för människor att arbeta och utbilda sig. Det finns en bred insikt om vikten av att satsa långsiktigt för att stärka utvecklingen. Vi vill skapa breda överenskommelser om vikten av satsningar som ger framtidstro och en hållbar välfärd för invånarna.

Kvalitetsutvecklingen inom hälso- och sjukvården är en kontinuerlig process som ställer nya läkemedel och metoder till patienternas förfogande. Det innebär att mer kan göras för patienten. Vi vill fortsätta utveckla former för ökat samarbete runt patienterna som kan minska byråkrati och onödig väntan. Vi vill också dra nytta av nya forskningsrön som kan ge patienter ett bättre behandlingsresultat och högre livskvalitet. Det innebär ofta behov av investeringar och nya dyra läkemedel. För att ekonomin ska gå ihop krävs ett engagerat arbete inom alla verksamheter med att hitta det mest effektiva sättet att arbeta på.

Västra Götaland är en region som lever i global konkurrens. Det går bra för näringslivet och när nedgångar kommer, är förmågan till återhämtning stor. När det går bra för företagen, ökar de skatteintäkter som Västra Götalandsregionen kan använda till hälso- och sjukvård. De regionala utvecklingsåtgärderna och hälso- och sjukvården förstärker ömsesidigt varandra och ger tillsammans en stark region.

Den budget ni har framför er tar sikte på att genomföra Västra Götalandsregionens åtaganden om ökad kollektivtrafik som det sedan länge finns bred politisk enighet om. Det är ett sätt att möta den dubbla utmaningen att underlätta för arbete och utbildning och samtidigt minska klimatpåverkan.

Vi lever i en värld där skillnaderna mellan och inom länder är stora. De beslut vi tar regionalt påverkas i hög grad av vår omvärld och vi har också ett ansvar att solidariskt ta hänsyn till människor och miljö i andra delar av världen när vi fattar politiska beslut på hemmaplan.

Välfärdsstaten Sverige har förändrats. En av de värst utsatta grupperna är de unga. De växer upp i ett samhälle med växande klyftor och de har en svår situation på

arbetsmarknaden. Vi vill bidra till att göra Västra Götaland till en plats där alla kan känna framtidstro och där människor oavsett ålder kan leva ett gott liv. Därför investerar vi för framtiden genom viktiga insatser för barn och unga och höjer skatten för att möjliggöra viktiga investeringar i grön omställning, hälsa och för sjukvårdens utveckling.

Ett samhälles viktigaste tillgång är dess invånares vilja att bidra till att utveckla samhället för framtiden. I Västra Götaland finns ett starkt näringsliv som behöver unga människors kreativitet och utvecklingsvilja. Västra Götalandsregionens välfärdsverksamheter erbjuder meningsfulla arbeten och här behövs unga människors engagemang och kritiska tänkande. Med framtidstro och en hållbar välfärd som tål ekonomiska påfrestningar bidrar vi till bättre förutsättningar för ett gott liv för både gamla och unga.

Vi höjer skattesatsen med 25 öre. Vi gör det för att möjliggöra viktiga investeringar i hälsa och för sjukvårdens utveckling och för att göra satsningar som skapar framtidstro i Västra Götaland.

Gert-Inge Andersson

Socialdemokraterna

Birgitta Losman

Miljöpartiet

Sören Kviberg

Vänsterpartiet

Så här läser man budgeten

Budgeten är Västra Götalandsregionens viktigaste styrdokument och uttrycker regionfullmäktiges uppdrag till nämnder och styrelser. Regionfullmäktige ger med sitt beslut om budgeten förutsättningar för styrelser och nämnder att bedriva verksamhet genom att ställa ekonomiska resurser till förfogande. I budgeten anges också de restriktioner som verksamheterna verkar inom.

I budgeten anges utvecklingsinriktningar i enlighet med Vision Västra Götaland – det goda livet, personalvisionen, hälso- och sjukvårdens utvecklingsstrategi samt Västra Götalandsregionens plattform. Det finns också andra styr- och policydokument som ger vägledning och stöd i arbetet med att utveckla verksamheterna.

Avsnitten i budgeten följer i huvudsak principerna för balanserad styrning, vilket innebär att den är formulerad i fyra perspektiv; medborgarperspektivet, verksamhetsperspektivet, medarbetarperspektivet och det ekonomiska perspektivet. Därutöver redovisas de grundläggande värderingar och gemensamma förhållningssätt som ska vara basen för all verksamhet och alla anställdas arbete.

I budgeten anges strategiska inriktningar utifrån ett medborgarperspektiv, prioriterade mål samt uppdrag till nämnder och styrelser.

- Med strategisk inriktning avses den utveckling och inriktning som gäller på några års sikt.
- Med prioriterade mål avses mål som sätts i särskilt fokus under budgetåret. Målen gäller för hela Västra Götalandsregionens verksamhet.
- Med uppdrag avses särskilda aktiviteter som styrelser och nämnder ska återredovisa till regionstyrelsen och regionfullmäktige.

De prioriterade målen ska följas upp och redovisas på ett för hela Västra Götalandsregionen enhetligt sätt, för att möjliggöra jämförelser mellan verksamheterna. Regionstyrelsen ska därför i samband med fastställande av planeringsanvisningar för budgetarbetet ange hur de prioriterade målen ska mätas.

Efter att regionfullmäktige har fastställt budget 2013 påbörjas arbetet i styrelser och nämnder med de egna budgetarna. Detaljbudgetarna ska spegla de strategiska inriktningar, mål och uppdrag som beslutas av regionfullmäktige, inom de ekonomiska ramar och andra förutsättningar som anges. Samtliga verksamheter ska arbeta med de strategiska inriktningar, mål och uppdrag där de har möjlighet att bidra eller som berör dem. De strategiska inriktningar och mål som berör en verksamhets huvudområde och där verksamheten har förbättringspotential ska ingå i verksamhetens strategiska styrdokument, exempelvis det balanserade

styrkortet. Budgetarna kompletteras med mål och uppdrag som utarbetas av respektive styrelse/nämnd.

Det som sägs om Västra Götalandsregionens verksamheter ska även gälla för verksamheter som bedrivs på uppdrag av organisationen. Därför ska, vid upphandling och avtal med, eller uppdrag till externa verksamheter, fullmäktiges prioriterade mål och övriga inriktningar beaktas på samma sätt som för de egna verksamheterna.

Regionstyrelsen utarbetar ett dokument som redovisar hur styrelsen och regionkansliet avser att genomföra budgeten, vilket arbete som ska bedrivas samt hur en genomarbetad uppföljning ska ske under budgetåret. Detta avser såväl regionstyrelsens egna verksamhetsområden som det regiongemensamma arbetet. På samma sätt ska respektive nämnd och styrelse utarbeta ett motsvarande dokument som avser den lokala verksamheten och deltagandet i det regiongemensamma arbetet.

Västra Götalandsregionen strävar efter att integrera jämställdhetsarbetet i varje beslutsfråga. Jämställdhetsarbetet får inte bedrivas separat utan ska integreras i ordinarie rutiner – så kallad jämtegrering. Det innebär att budgetar, detaljbudgetar, utredningar och beslutsunderlag ska redovisa vilka förhållanden som råder för kvinnor respektive män, samt lämna förslag för ökad jämställdhet. Samma sak gäller i utvärderings- och uppföljningsarbete.

I budgeten används begreppen Västra Götalandsregionen då organisationen avses. Med Västra Götaland avses det geografiska området.

UPPDRA

- Regionstyrelsen ska i samband med planeringsanvisningar för budgetarbetet fastställa hur de i budgeten angivna prioriterade målen ska mätas, för att redovisas på ett enhetligt sätt som möjliggör jämförelser mellan Västra Götalandsregionens olika delar och verksamheter.
- Regionstyrelsen ska senast i oktober 2012 redovisa hur styrelsen avser att genomföra budgeten, vilket arbete som ska bedrivas samt hur en genomarbetad uppföljning under budgetåret ska ske.
- Regionstyrelsen ska senast i samband med behandlingen av detaljbudget för 2013 beskriva hur genomförandet av uppdrag i budgeten på ett samlat sätt ska redovisas.
- Alla styrelser och nämnder ska jämtegrera budgetar och årsredovisningar.
- Regionstyrelsen ska i Västra Götalandsregionens gemensamma årsredovisning redovisa resultatet av det samlade arbetet hos verksamheter och förvaltningar för att integrera jämställdhetsperspektivet under året.

Medborgarnas Västra Götaland

Invånarna i Västra Götaland ska leva ett gott liv. Hälsa, utbildning, jobb och upplevelser är delar i det goda livet. Med det dubbla uppdraget att verka för utveckling och jobb i Västra Götaland samt att ansvara för hälso- och sjukvården, har Västra Götalandsregionen unika möjligheter att påverka förutsättningarna för invånarna att leva ett gott liv.

Sjukvård ska ges efter behov, vara demokratiskt styrd och solidariskt finansierad. Ett liv i hälsa handlar om mer än att få vara frisk. Det handlar också om rätten och tillgången till utbildning, ett meningsfullt arbete och ett rikt liv. Alla som bor och lever i Västra Götaland ska vara trygga med att vården finns när den behövs.

Västra Götalandsregionen ska stimulera en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att leva ett gott liv. En av de viktigaste omställningarna för att hantera klimatkrisen är att ge fler människor möjlighet att leva miljövänligt. Omställningen till ett hållbart samhälle är en utmaning för att säkra jobb, god miljö och social trygghet även för framtida generationer.

En hållbar utveckling kräver ett barnperspektiv på politiken. Det innebär bland annat att konsekvenser för barn ska analyseras och vägas in inför alla beslut. Ett Västra Götaland där barn mår bra är även en bra plats för vuxna.

Jämställdhetsarbetet kräver kunskap som ska omsättas i handling för att åstadkomma förändring. Därför ska särskild uppmärksamhet riktas mot jämställdhetsarbetet i planering, uppföljning och utvärdering.

Handlingslinjer för framtidens utmaningar

Västra Götalandsregionen kommer under planperioden att ställas inför flera utmaningar som kräver ökat fokus och kraftsamling. Den globala ekonomins påverkan, demografiska förändringar, industrins omställning och ökande hälsoklyftor är några av utmaningarna. För att nå de uppsatta målen krävs en gemensam grund att stå på.

Föregångare med ansvar för miljö och klimat

Västra Götalandsregionen ska tillsammans med kommunerna gå före i arbetet för en hållbar omställning med fokus på miljö och klimatutveckling. De egna verksamheterna ska vara fria från fossil energi 2020. Det kommer att ställa krav på att bygga smart när Västra Götalandsregionen bygger om och bygger nytt. Det innebär också en utmaning att hitta nya vägar för att öka det kollektiva resandet och att genomföra upphandlingar med sociala, etiska och ekologiska krav. Arbetet för en hållbar omställning ska ske tillsammans med kommunerna, samtidigt som det ska finnas beredskap för att ta stora steg framåt i Västra Götalandsregionens egna verksamheter. Miljö- och klimatarbetet ökar möjligheterna att nå de nationella folkhälsomålen.

Kommunernas region

Västra Götalandsregionen har ett ansvar att företräda alla invånare i nära samspel med Västra Götalands kommuner. En förutsättning för att nå framgång är att tillsammans skapa och vårda samverkan och dialog. Det är en utmaning som kräver ett delat ansvar. Västra Götalandsregionen ska vara en aktiv part och ta till sig av goda exempel från vår omvärld inom regional utveckling och hälso- och sjukvård genom att delta och sprida erfarenheter och kunskap.

Ökad samordning inom Västra Götalandsregionen

Alla medarbetare, chefer och förtroendevalda har till uppgift och ansvar att möta alla invånares behov och möjligheter att utvecklas. Det är ett gemensamt ansvar att samordna och samverka kring viktiga insatser för likvärdig hälsa och vård efter behov samt likvärdiga villkor för invånarna att utvecklas som individer. Utmaningen ligger i att skapa en regiongemensam syn med syfte att lära av varandra samt utbyta kunskap och erfarenheter över geografiska och organisatoriska gränser.

I framkant när det gäller forskning

Att hålla en hög nivå inom utbildning och forskning är en av de långsiktiga utmaningarna för utvecklingen av Västra Götaland. Insatser som stödjer västsvenska aktörers delaktighet i såväl nationella som europeiska och internationella forskningsprogram ska prioriteras för att få mer forskning förlagd till Västra Götaland.

Västra Götalandsregionens forskningsinsatser ska öka genom fortsatta satsningar inom medicin, biomedicin och klimatomställning. Västsverige ska bli en betydande

aktör inom verksamhetsforskning inom sjukvård och övrig offentlig sektor samt delta i internationell forskning och nätverk.

En framgångsrik kulturregion

Alla invånare ska aktivt kunna delta i kulturlivet. I hela Västra Götaland ska det finnas ett levande kulturliv som stimulerar till kreativitet, delaktighet och förnyelse. Västra Götalandsregionens tydliga kulturprofil utgår ifrån ett breddat och ökat deltagande med särskilt fokus på barn- och ungdomskultur.

Livslångt lärande

Människors tillgång till livslångt lärande är en förutsättning för att tillgodose behovet av kompetent arbetskraft och personlig utveckling. Västra Götalandsregionen har ett ansvar, inte bara för sin egen personal, utan även att genom egna utbildningsinsatser främja det livslånga lärandet.

Kollektivtrafik för hållbart resande

En väl fungerande kollektivtrafik underlättar för invånarna i Västra Götaland att ta sig till arbete, studier och fritidsaktiviteter utan att behöva använda bil. En fortsatt utbyggnad av kollektivtrafiken kommer att göra det enklare och bekvämare för människor att förflytta sig i Västra Götaland samtidigt som det kollektiva resandet bidrar till en bättre miljö och ett bättre klimat för kommande generationer.

Smart sjukvård

Det finns brister inom sjukvården som drabbar patienten i form av långa väntetider, dåligt bemötande och i värsta fall även vårdrelaterade skador. En smartare sjukvård som sätter patienten i fokus kräver en ökad samordning kring förebyggande åtgärder, nya medicinska metoder, patientanpassad bemanning samt nolltolerans mot vårdskador och kvalitetsbrister.

Mindre krångel och byråkrati ger mer tid för vård

Vårdpersonalens tid ska i första hand användas till att arbeta nära patienten. Fokus ska inriktas på vårdens huvuduppgifter som god vård, bättre hälsa och gott bemötande. Det kräver förändringar av stöd, service och administration. Sjukvården i Västra Götaland ska vara sammanhållen utan organisatoriska hinder. Det ger mer tid för vård.

Vårdens tillgänglighet måste bli bättre

Tillgängligheten till god vård måste säkerställas för att upprätthålla förtroendet för den solidariska sjukvårdsmodellen. Vårdgarantin är en patienträttighet där varje enskild patient ska kunna garanteras vård inom uppsatta tidsgränser.

Kortare väntetider på akuten

Sjukhusens akutmottagningar är ingången till vården för många människor. Väntetiderna är ibland långa innan patienten kommer i kontakt med en läkare. Det är inte acceptabelt och riskerar att skada trovärdigheten för sjukvården. Därför ska arbetet fortsätta för att alla ska erbjudas vård i rätt tid och på rätt nivå.

Mer vård i människors närhet

Den vård som behövs ofta ska finnas nära. Västra Götalandsregionens mål är att åtta av tio besök ska ske i den nära vården. Därför ska närsjukvårdens roll stärkas för att tillgodose människors behov av vardagssjukvård och diagnostik i närområdet. Samverkan med den kommunala hemsjukvården, skolhälsovården och primärvården ska stärkas. Närsjukvårdens innehåll ska utgå från invånarnas vårdbehov.

Attraktiv arbetsgivare

Invånarna i Västra Götaland har rätt att förvänta sig att Västra Götalandsregionens verksamheter håller hög kvalitet. En förutsättning för det är att Västra Götalandsregionen är en attraktiv arbetsgivare. Medarbetarna spelar en avgörande roll för många människors hälsa och välmående. För att stödja medarbetarna i deras uppgifter ska Västra Götalandsregionen fungera som en mönsterarbetsplats. Medarbetarna ska erbjudas trygga anställningar med heltid som en rättighet och deltid som en möjlighet. Jämställdhet ska genomsyra varje arbetsplats och orättvisa löneskillnader ska utjämnas. Ett gott ledarskap är en förutsättning för att personalen ska fungera väl tillsammans och det ska präglas av genusmedvetenhet.

STRATEGISKA INRIKTNINGAR

- Invånarna i hela Västra Götaland ska ha god tillgång till utbildning och arbete.
- Invånarna ska kunna leva i ett samhälle som tar ansvar för klimat och miljö.
- Invånarna ska finna inspiration och utveckling i ett rikt kulturliv med bredd och spets.
- Invånarna ska ha goda förutsättningar att leva ett liv i hälsa.
- Den som har behov av hälso- och sjukvård ska få god vård i rätt tid.
- Västra Götalandsregionens administration och serviceverksamhet ska leverera god service och frigöra resurser till kärnverksamheterna.
- Västra Götalandsregionens verksamhet ska bedrivas i ekonomisk balans.
- Västra Götalandsregionens verksamhet ska bedrivas med hög kvalitet och effektivitet.
- Västra Götalandsregionen ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Västra Götalandsregionens verksamheter

Västra Götalandsregionens gemensamma uppdrag är att bidra till ett gott liv för människorna i Västra Götaland – för hälsa och trygghet i vardagen och för ett livskraftigt Västra Götaland nu och i framtiden. Det överordnade målet för alla verksamheter är att verka för en hållbar utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet till ett gott liv.

Det dubbla uppdraget att både arbeta med förebyggande insatser och bedriva hälso- och sjukvård samt att verka för regional tillväxt och utveckling skapar unika möjligheter att verka för hållbar utveckling. Att motverka ohälsa och tillhandahålla en bra sjukvård bidrar positivt till människors livsvillkor och skapar goda förutsättningar för ett gott liv. Utvidgning av de lokala arbetsmarknaderna med goda möjligheter att pendla till arbete och utbildning stimulerar tillväxt och sysselsättning. Bra infrastruktur och en väl fungerande kollektivtrafik är framgångsfaktorer för en sådan utveckling. Strategiska insatser för att öka det ekonomiska nyskapandet är centrala i det regionala utvecklingsarbetet. Miljöarbetet är betydelsefullt både ur tillväxt- och hållbarhetssynpunkt. Västra Götalandsregionen ska ha en stark miljöprofil och bedriva ett resultat-inriktat miljöarbete i samverkan med andra. Kulturen har en viktig roll i utvecklingspolitiken genom att medverka till att förbättra den enskildes livskvalitet samtidigt som Västra Götalands attraktionskraft ökar.

Tillgänglighet

I Västra Götalandsregionens verksamheter ska service och tjänster vara lätt tillgängliga för invånarna. Det innebär att de ska vara åtkomliga inom en rimlig tid och anpassade till olika behov. En tjänst, produkt eller miljö som Västra Götalandsregionen tillhandhåller ska vara utformad med hänsyn till att invånarna har olika behov samt vara lätt att förstå och använda, till exempel med information och service på andra språk.

Utvecklingen av Västra Götalandsregionen som en så kallad 24-timmarsmyndighet ska fortsätta genom ökad användning av modern teknik. Väl fungerande interna informations- och kommunikationsinsatser är självklara för att leva upp till kraven om öppenhet och dialog.

Vård på webben får allt större betydelse som informationskälla. Västra Götalandsregionen utvecklar vård på webben och deltar i ett nationellt arbete för en sammanhållen offentlig vårdportal. Invånarna ska kunna få kvalitetssäkrad medicinsk information och en enkel vägledning om öppettider och var man kan söka sjukvård. Utvecklingsarbetet ska ta tillvara nya möjligheter samtidigt som man ska säkerställa att enskilda eller grupper inte ställs vid sidan.

Målet för Västra Götalandsregionen är full delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättningar. Det kräver medvetna satsningar för att skapa ett samhälle som är tillgängligt och erbjuder information i anpassade former och där bemötandet tar hänsyn till invånarnas olika förutsättningar. Det kräver också att personer som har speciella behov ges förutsättningar för att kunna ha tillgång till Västra Götalandsregionens verksamheter genom att använda olika hjälpmedel. Västra Götalandsregionen ska i allt högre grad ställa krav på användarvänlighet och på tillgänglighet vid upphandling av varor och tjänster. Kunskap om behov och krav på funktionalitet ska i högre utsträckning överföras från vård och service till producenter av varor och tjänster i syfte att få ett utbud som kan användas av fler. Alla verksamheter som Västra Götalandsregionen bedriver i egen regi eller finansierar ska ingå i Tillgänglighetsdatabasen. Fel, brister och hinder som belyses i Tillgänglighetsdatabasen ska ingå i åtgärdsprogram för att avhjälpas.

PRIORITERAT MÅL

- Alla verksamheter som Västra Götalandsregionen bedriver i egen regi eller finansierar ska ingå i Tillgänglighetsdatabasen.

Kvalitet och säkerhet

Västra Götalandsregionen ska sätta tydligt fokus på kvalitetsfrågorna. Det ska göras med invånarnas och patienternas behov i centrum. Ett väl fungerande kvalitetsarbete ger också en effektivare organisation.

Kontinuerligt förbättringsarbete är en förutsättning för att uppnå förnyelse och ökad effektivitet som säkerställer att de gemensamma resurserna används på det mest ändamålsenliga sättet. Strändiga förbättringar är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna möta framtidens krav och de ekonomiska begränsningar som alltid råder. Att så sker är ett ansvar såväl för regionstyrelsen som för varje styrelse, nämnd och förvaltning. Alla Västra Götalandsregionens vårdverksamheter ska ha ett ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet. Samtliga verksamheter ska dessutom ha ett miljöledningssystem.

Styrning och ledning

Regionstyrelsen har ansvar för att utveckla och styra arbetet så att det samordnas och tillgodoser regionövergripande krav och verksamheternas behov. Regionkansliet har en viktig roll i att leda och följa upp det samlade arbetet med kvalitets- och verksamhetsutveckling och att agera som föregångare i det systematiska förbättringsarbetet inom det egna verksamhetsområdet.

Regionledningen har ansvar för att det inom bland annat IT, service, inköp, logistik, miljö och säkerhet sker en utveckling som leder till att effektiviseringar genomförs där det finns en tydlig koncernnytta.

Det ska finnas tydliga strukturer, spelregler och former för beredning och beslut kring hur och vilka frågor som ska hanteras regiongemensamt och vilka frågor som inte är lämpliga för regionövergripande hantering.

Regionkansliet ska samordna förbättringsarbetet och utarbeta riktlinjer för ökad standardisering. Riktlinjerna ska även tydliggöra hur rapporteringen av arbetet och redovisningen av resultatet ska ske. Det är viktigt att skapa ett gemensamt och systematiskt erfarenhetsutbyte mellan olika verksamheter så att effektiva åtgärder genomförs och att lärandet får spridning i hela Västra Götalandsregionen. Utifrån de öppna jämförelserna ska resultat och erfarenheter från lokalt och regiongemensamt kvalitets- och utvecklingsarbete systematiskt spridas så att alla verksamheter ska kunna ta del av det.

Västra Götalandsregionens verksamheter ska vara väl rustade att möta förändringar. I en allt mer internationaliserad miljö och med en omgivning som snabbt förändras blir behovet av kunskap om vad som händer i omvärlden allt viktigare. Alla verksamheter ska inom det egna området bevaka och följa förändringar som kan påverka verksamheten.

Säkerställa effektivisering

Effektivisering och kvalitetshöjning till följd av IT- och verksamhetsutveckling kräver fokus på realisering och hemtagning av de effekter som arbetet syftar till. Det handlar om allt från rena rationaliseringseffekter som kan räknas hem ekonomiskt, till effekter som ger ökad kvalitet och ökad patientsäkerhet. Det är viktigt att tidigt i utvecklingsarbetet klargöra vilka effekter som eftersträvas, vem som ansvarar för att effekterna uppnås och hur de ska mätas.

Västra Götalandsregionens beslut om en samlad regionservice utgår från en vilja att frigöra resurser som kan möta nya eller ökade behov i kärnverksamheten genom samordning och rationalisering av stödverksamheterna. Serviceverksamheten ska därmed genom sitt sätt att organisera verksamheten realisera ovannämnda mål. Det innebär att effektivisera den service som produceras inom Regionservice och att leverera tjänsterna på ett effektivt sätt till kunderna. Den rationaliseringsvinst som uppkommer med anledning av det arbetet ska återföras till Västra Götalandsregionen i form av ett årligt koncernbidrag.

Administration och serviceverksamhet

En effektiv intern serviceverksamhet har stor betydelse för Västra Götalandsregionens förmåga att klara uppdragen inom hälso- och sjukvård och regional utveckling. Den centrala uppgiften för servicenämnden är att med hög kvalitet och god effektivitet stödja Västra Götalandsregionens verksamheter.

Sättet att bedriva olika serviceverksamheter ska prövas löpande i syfte att utveckla organisation, arbetssätt, rutiner och processer för att sammantaget sänka kostnaderna för service. Kravet på effektivisering av bland annat administrativa och tekniska servicefunktioner är högre än för Västra Götalandsregionens huvudverksamheter. Det är viktigt med en god balans mellan standardisering av arbetet som sparar resurser och de speciella behov som finns i olika verksamheter.

Västra Götalandsregionen tar ett socialt och etiskt ansvar vid upphandling av varor och tjänster. Västra Götalandsregionen ska bli en Fair-Trade-region. Därigenom tas ytterligare ett steg för att också internationellt profilera Västra Götaland när det gäller demokrati, goda arbetsförhållanden, långsiktighet och miljömedvetenhet. Vid upphandling av varor och tjänster ska tydliga miljökrav och sociala krav ställas. Flera miljö- och kvalitetsaspekter pekar även på ett behov av att i allt högre grad köpa närproducerade livsmedel.

Serviceförvaltningen ska genomföra korrekta och bra upphandlingar samt teckna inköpsavtal som syftar till att verksamheterna ska betala rätt priser och enkelt och bekvämt få tillgång till de leveranser som behövs.

Fastighetsnämnden har som huvuduppgift att se till att Västra Götalandsregionens verksamheter kan bedrivas i ändamålsenliga lokaler, anpassade till verksamheternas behov och deras krav på säkerhet och funktion. De lokaler som Västra Götalandsregionen bedriver verksamhet i ska vara tillgängliga och uppfylla kraven enligt riktlinjerna för tillgängliga miljöer. Fastighetsnämnden ska bedriva effektiv fastighetsförvaltning för att begränsa hyreskostnaderna.

Det framgångsrika arbetet med energieffektivisering och minskad energiförbrukning ska fortsätta. Vid om- och nybyggnationer ska fastighetsnämnden tillsammans med verksamheterna verka för att byggnadens totala energiförbrukning; värme och elanvändning minskar. Samtidigt ska verksamheternas elförbrukning av teknisk apparatur minska.

IT är ett verktyg som, rätt använt, kan leda till stora effektiviseringar, kostnadsvinster samt underlätta arbetet för personalen och öka patienternas delaktighet. Otillfredsställande IT-lösningar och brist på support leder istället till stor frustration. För att IT ska bli en tillgång och ett stöd för verksamheten har en strategi för bättre IT i verksamheten utarbetats och arbetet med förbättringar redan påbörjats. Att stärka IT i vården för patienternas bästa och att få en ökad effektivitet i verksamheten är ett långsiktigt arbete.

Forskning

Att hålla en hög nivå inom utbildning och forskning är en av de långsiktigt viktiga utvecklingsfrågorna för Västra Götaland. Västra Götalandsregionen ska medverka till ökad samverkan inom strategiska forsknings- och utvecklingsområden. Insatser som stödjer västsvenska aktörers delaktighet i såväl nationella som europeiska och internationella forskningsprogram är fortsatt prioriterade för att bättre nyttja möjligheterna till finansiering av forskning förlagd till Västra Götaland.

Regionstyrelsen är Västra Götalandsregionens överordnade organ i forsknings- och utvecklingsfrågor med uppgift att följa utvecklingen, samordna och företräda Västra Götalandsregionen som huvudman gentemot lärosäten, andra statliga organ och viktiga samarbetsparter. För att få mesta möjliga utväxling av de forskningsresurser som Västra Götalandsregionen ställer till förfogande, utöver det som finansieras via de så kallade ALF- och TUA-medlen, behövs en samordning och gemensam prioritering av insatserna.

Tillsammans med läkemedelsindustrin och den medicinsk-tekniska industrin är hälso- och sjukvården föremål för cirka en tredjedel av all forskning och utveckling i Sverige. Det är angeläget att förstärka satsningen och därmed bidra till fler innovationer inom vården, ökad FoU-samverkan mellan forskning, hälso- och sjukvård, tandvård och näringsliv samt en starkare positionering i europeiska och internationella forskningsprogram.

Förutom den forskning som sker inom hälso- och sjukvårdsområdet ska Västra Götalandsregionen bidra till förnyelse av branscher och sektorer där Västra Götaland idag är internationellt konkurrenskraftig. Prioriterade områden är fordons- och transportsystem, energi, miljö och klimat samt insatser för att behålla konkurrenskraften inom klinisk forskning och kliniska prövningar. Andra viktiga områden för forskning och kunskapsutveckling som Västra Götalandsregionen ska stödja är området kultur och hälsa samt forskning kring den sociala dimensionen.

Västra Götalandsregionens satsningar på tillämpad forskning ska kombineras med initiativ till och insatser som underlättar samverkan mellan lärosäten samt mellan akademien och näringslivet.

Den kommersialiserbara forskningen sker till stor del i samarbete mellan näringsliv, institut och andra samhällsaktörer. De plattformar för samverkan som Västra Götalandsregionen medverkar till att bygga upp i delregionerna, är resurser som spelar en viktig roll i det regionala innovationssystemet. Det är viktigt att stimulera FoU-investeringar inom de stora företagen vilket även bidrar till ökad innovationskraft i små- och medelstora företag. I den egna upphandlingen kan Västra Götalandsregionen främja innovationsprocesser och förnyelse.

Forskning i och om den egna verksamheten

Västra Götalandsregionen kan i sin egen verksamhet bidra till kunskapsuppbyggnad och forskning kring de verksamheter som organisationen bedriver. Exempel är vårdbyggnadsarkitektur, förändringsarbete och processororientering, styrning och ledning, vårdproduktionskunskap, omvårdnad och säkerhetsarbete. Syftet är att vässa den egna organisationen och dess arbetssätt genom att ta till sig kunskap från senaste forskningsrön. Det är rimligt att ställa krav på att det ska ge konkret effekt i egna verksamheten. Forskning kring den egna verksamheten ska byggas upp för att bidra till att Västra Götaland stärker sin ställning inom forskning om sjukvårdsorganisation och andra områden.

I större utsträckning än idag ska studenter ges möjligheter att praktisera och göra studentarbeten inom och om Västra Götalandsregionens verksamheter.

PRIORITERAT MÅL

- Forskningsresurserna till Västra Götaland från nationella och europeiska forskningsprogram ska öka.

Jämlik hälsa – social hållbarhet

I Västra Götaland ska alla ges goda förutsättningar att leva ett liv i hälsa. När Västra Götalandsregionens gemensamma resurser fördelas till de människor och områden som är i störst behov av samhällets insatser, ökar människors möjlighet till en god hälsa.

Arbetet för jämlik hälsa kräver tidiga insatser och en helhetssyn på människan. Det kräver samarbete med såväl kommuner som andra organisationer. Jämlik hälsa och vård ska följas upp för att säkerställa att alla behandlas på lika villkor.

Västra Götalandsregionens samtliga verksamheter har ett gemensamt ansvar för folkhälsoarbetet. Hälso- och sjukvårdens möjlighet att påverka levnadsvanor och erbjuda en god tillgång till vård ska kombineras med insatser på andra områden. Verksamheterna ska medverka till att förebygga och motverka förekomsten av livsstilsrelaterade sjukdomar. Kunskap och erfarenhet ska finnas för att möta och stödja människor i deras strävan att ta ansvar för sin hälsa.

Den handlingsplan för jämlik hälsa som presenteras under 2013 utgör grund för en bred samverkan mellan aktörer inom Västra Götalandsregionen och andra lokala, regionala, nationella och internationella aktörer. De insatser och åtgärder som presenteras i handlingsplanen blir en tydlig utgångspunkt för Västra Götalandsregionens samlade folkhälsoarbete grundade på invånarnas hälsa och ohälsa samt deras behov av stöd och andra insatser.

Under 2013 kommer det i bred samverkan och dialog införas ett nytt modellarbete kring insatser och åtgärder i det lokala folkhälsoarbetet. Det ska syfta till att utveckla möjligheter för social hållbarhet och jämlik hälsa vilket skapar förutsättning för individer och grupper att ta eget ansvar för sin hälsa. Västra Götalandsregionen ska utveckla former för så kallade hälsonav, vilka ökar möjligheterna för människor att ta egenansvar. Hälsonaven innebär en utökad samverkan mellan bland annat kultur, idrotts- och föreningsliv samt hälso- och sjukvård. Arbetet ska bedrivas i partnerskap med berörda organisationer och i samverkan med kommunerna, utifrån den enskilda människans behov och livssituation. Det möjliggör närvaro på fler arbetsplatser, skolor och i idrotts- och fritidsaktiviteter än idag. I bred samverkan med bland annat idrotts- föreningsliv ska barns och ungas rättighet och möjlighet att utvecklas och stärkas som individer lyftas fram.

Psykisk ohälsa är ett av de största folkhälsoproblemen idag. Västra Götalands-

regionen har ett mål om ett ökat psykiskt välbefinnande hos invånarna. Den psykiska ohälsan är fortsatt hög bland unga vilket ställer krav på att barn- och ungdomspsykiatri arbetar mer konsultativt med elevhälsovård och ungdomsmottagningar. Tidiga insatser ska säkerställas och individen ska inte uppleva eller utsättas för hinder i vårdkedjan.

Barn och ungdomar

Utbildning, ekonomisk trygghet och tillgång till arbete påverkar hela familjens hälsa och livsvillkor. Inte minst påverkar ungas uppväxtvillkor deras framtida hälsa. Nätverk och mötesplatser utanför den egna familjen och skolan är avgörande för många ungdomars utbildningsval, möjlighet till ett arbete och därigenom bättre förutsättningar för en god hälsa och minskad risk för livsstilssjukdomar.

För att ungdomsmottagningen ska bli den instans dit ungdomar och unga vuxna vänder sig krävs en fortsatt samordning mellan olika kompetenser och aktörer. Ungdomsmottagningens verksamhet ska möta både killars och tjejers behov. Öppethållandet ska anpassas till deras skolgång, arbete och fritidsvanor.

Familjecentralerna har en viktig uppgift i att stödja och sprida kunskap till blivande föräldrar samt skapa trygghet under de tidiga åren i ett barns liv. Västra Götalandsregionen ska ta initiativ till ökad samverkan med kommunerna för att stärka familjecentralerna i syfte att nå fler föräldrar med föräldrastöd och utbildningar. I områden där verksamheten inte finns ska Västra Götalandsregionen verka för att det skapas familjecentraler.

Elevhälsovården är ett ansvar för kommunerna. Västra Götalandsregionen har en viktig roll i samverkan kring elevernas hälsa. För att elever inte ska drabbas av organisatoriska gränser ska Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvårdsverksamheter delta i högre grad. Ekonomi ska inte vara ett hinder för barn som behöver glasögon. Ett första steg att höja åldersgränsen för glasögonsubvention har tagits under 2012. Målet är att stegvis höja åldersgränsen till 16 år.

Fetma kan leda till ohälsa och nedsatt livskvalitet för individen. För att vända den kraftiga utvecklingen av övervikt och fetma har ett regionalt handlingsprogram med hälsofrämjande, förebyggande och behandlande åtgärder tagits fram för Västra Götalandsregionen.

Västra Götalandsregionen har ansvar för att samla och sprida kunskap om suicid-preventivt arbete. Det är viktigt att skapa samverkan mellan organisationer och myndigheter för att minska antalet självmord och självmordsförsök.

Antalet barn med neuropsykiatriska diagnoser har ökat. Genom tidig upptäckt och behandling kan goda resultat av behandlingen bidra till att denna grupp får ett lättare liv både som unga och vuxna. Västra Götalandsregionen verksamhet kring barn- och unga med neuropsykiatriska diagnoser ska ses över för att diagnoser ska ställas i tid och förenkla patientens kontakt med vården.

PRIORITERADE MÅL

- Invånarnas psykiska välmående ska öka.
- Andelen barn med övervikt och fetma ska minska.
- Antalet självsador och självmordsförsök ska minska.

UPPDRAG

- Hälso- och sjukvårdsnämnden i Mittenälvborg ska genomföra ett pilotprojekt med hälsonav.
- Regionstyrelsen ska genomföra en översyn av den neuropsykiatriska vården av barn och unga.
- Kommittén för folkhälsofrågor ska följa upp handlingsplanen för jämlik hälsa och samverka kring genomförandet av insatser och åtgärder.

Rättighetsfrågor i Västra Götalandsregionen

Verksamheterna ska arbeta efter och leva upp till internationella konventioner och svensk lagstiftning. Ingen diskriminering får förekomma. Alla verksamheter ska i detta arbete utgå ifrån lagstiftningens diskrimineringsgrunder: etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Västra Götalandsregionen har inrättat en tvärsektoriell rättighetskommitté. Syftet är att skapa ett politiskt forum med uppgift att belysa rättighetsfrågor som är relevanta i Västra Götalandsregionens alla verksamheter. Det är också ytterligare ett steg i arbetet med att profilera Västra Götaland internationellt.

Ett barnperspektiv på verksamheten ska utvecklas, vilket innebär att konsekvenser för barn ska analyseras och vägas in inför alla beslut. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot jämställdhetsarbetet i planering, uppföljning och utvärdering, vilket kräver kunskap som ska omsättas i handling för att åstadkomma förändring. Med ett rättighetsbaserat arbetssätt ska verksamheterna få kompetens och mögnad att möta alla.

Regionutveckling

Vision Västra Götaland ligger till grund för Västra Götalandsregionens arbete med att fokusera insatser för mesta möjliga utvecklingskraft av tillgängliga resurser i hela Västra Götaland. Här finns drivkrafter för en fortsatt stark utveckling hos aktörer inom näringsliv, samhälle och akademi. Det positiva samarbetsklimatet är i sig en resurs som ska värnas och stärkas. Ett utökat och utvecklat samarbete globalt och med andra regioner i Europa fördjupar handel, kulturellt samarbete, universitetsutbyte, näringslivsrelationer och turism.

Omställningen till social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet är en utmaning för att säkra jobb, god miljö och social trygghet, även för framtida generationer. Perspektiv som särskilt ska beaktas är barnperspektiv, jämställdhet och integration.

Näringsliv

Västra Götalandsregionen ska arbeta för att Västra Götaland utvecklas som kunskapsintensiv industriregion, stimulera nyföretagande och skapa goda förutsättningar för samverkan mellan forskning och näringsliv. Västra Götalandsregionen ska intressera ungdomar för företagande, bidra till att minska ungdomsarbetslösheten, verka för att stödja små och medelstora företags utvecklingsmöjligheter, underlätta generationsskiften och skapa förutsättningar för expansion och export. Västra Götalandsregionen ska fortsätta arbetet för att bredda och utveckla näringslivet och därmed minska sårbarheten i ekonomin. Det kommande tillväxt/utvecklingsprogrammet ska samla och fokusera insatser för en hållbar utveckling för hela Västra Götaland. Det är ett arbete som sker i bred samverkan med kommunerna inom ramen för beredningen för hållbar utveckling och i dialog med akademi, näringsliv och andra aktörer. Viktiga utgångspunkter är de program som i samverkan mellan nämnderna inom regionutvecklingsområdet tas fram för hållbara transporter, gröna näringar inklusive livsmedel samt klimat och energi.

För Life Science-området tas ett särskilt program fram och dialog förs med nationell nivå om behovet av nationella strategier inom området. Även de kreativa näringarna och hållbar turism är strategiskt viktiga i arbetet med det nya tillväxt/utvecklingsprogrammet. Västra Götalandsregionen ska tillvarata den tekniska kompetens som utvecklats ur fordonsklustret.

Genom att öka etableringsmöjligheterna för företag som utvecklar energisparande teknik skapas jobb för framtiden. Västra Götalandsregionen ska fortsätta stimulera näringslivsutveckling och forskning kring förnyelsebara energislag. Energi-effektivisering och satsningar på förnyelsebara energislag är avgörande för att klara framtidens klimatutmaning. Samverkan är nödvändig för en mer hållbar användning av våra resurser.

Utvecklingen av en hållbar besöksnäring med natur- och kulturturism ska fortsätta. Det är ett område med stor tillväxtpotential och förutsättningar för att utveckla sysselsättning och lokalt näringsliv. Västra Götalandsregionens uppgift är att stimulera marknadens tillväxt utan att göra intrång eller exploatera miljö, djur- och naturliv eller kulturarv.

Västra Götalandsregionen ska stödja utvecklingen av ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar produktion.

PRIORITERADE MÅL

- Regionala utvecklingsinsatser ska bidra till fler jobb i Västra Götaland.
- Andelen entreprenörer som är kvinnor som nås av regionala stödinsatser ska öka.
- Nyföretagandet ska öka, och vara jämnt fördelat mellan kvinnor och män.
- Regionala utvecklingsinsatser ska leda till ett breddat och hållbart näringsliv.

Ett klimatsmart Västra Götaland

Klimatet är en ödesfråga för framtiden. Inom ramen för klimatstrategin ska Västra Götalandsregionen samla och fokusera insatser från många aktörer för att nå de högt uppsatta målen. Det kräver samverkan mellan såväl individen som företag och politik, på lokal, nationell och global nivå.

De verksamheter som Västra Götalandsregionen bedriver och finansierar ska ha en tydlig miljöprofil och bedriva ett aktivt miljöarbete. De möjligheter till nya jobb som kan skapas i omställningsarbetet ska tas tillvara.

När det gäller minskat energiberende och klimatarbete finns flera centrala insatsområden som beskrivs i Västra Götalandsregionens miljöprogram.

- Energieffektiva byggnader, krav vid ny- och ombyggnation.
- Ökad utbyggnad av solenergianläggningar.
- Fortsatt utbyggnad av produktions- och distributionsanläggningar för biogas.
- Utbyggnad av kollektivtrafik.
- Stöd till vindkraftsutbyggnad.
- Effektiva och hållbara godstransporter.
- Grön upphandling.
- Främja närproducerade och ekologiska livsmedel.
- Minskad köttkonsumtion.

Livsmedelskedjan genererar både indirekta och direkta utsläpp av klimatpåverkande gaser. Västra Götalandsregionen ska minska klimatpåverkan genom att stödja närproducerade livsmedel genom upphandlingar. En hållbar livsmedelsindustri ska främjas både inom jordbruks- och fiskesektorn.

Västra Götalandsregionens program för biogas är en viktig satsning för att öka produktionen och konsumtionen av biogas för fordon i Västra Götaland. Fortsatt stöd till forskning ska ha hög prioritet.

Västra Götalandsregionen bidrar som en aktör i arbetet för den biologiska mångfalden. Situationen för ekosystemet i havet är allvarlig och förutsätter samarbete med kommunerna, länsstyrelsen och näringslivet för att arbeta med kunskaps-spridning, opinionsbildning och skydd av särskilt utsatta områden.

Klimatarbete i egna verksamheter

Västra Götalandsregionen ska vara en föregångare i arbetet med att minska egna verksamheters negativa miljöpåverkan. Målet är att våra verksamheter ska vara fria från fossil energi 2020. Miljöprogrammet ska göras känt, resultatet kommuniceras, uppföljning säkerställas och kompetenshöjande insatser genomförs.

Västra Götalandsregionen ska nyttja sin möjlighet att som stor inköpare ställa höga krav på ekologisk och social hållbarhet vid upphandling av såväl varor som tjänster. Användningen av solenergi i Västra Götalandsregionens fastigheter ska öka.

Västra Götalandsregionen ska bidra till att minska köttkonsumtionen genom att öka andelen vegetariska måltidsalternativ i de egna verksamheterna.

Avgörande för kvaliteten på det interna miljöarbetet är ett långsiktigt, systematiskt arbete. Därför ska alla verksamheter arbeta med miljöledningssystem. Som sjukhushuvudman har Västra Götalandsregionen ett särskilt ansvar för att öka kunskapen och vidta åtgärder som minskar läkemedels påverkan på miljön.

Västra Götalandsregionen producerar årligen stora mängder avfall och restprodukter. Inom den egna verksamheten bör processer utvecklas för en mer hållbar avfallshandling.

Botaniska trädgården har en viktig roll när det gäller att sprida information och kunskap om klimatförändringarnas effekter för den biologiska mångfalden.

Genom att nyttja tillgänglig teknik och IT-lösningar kan behovet av resor i tjänsten minska. Det är ett regionövergripande ansvar att skapa förutsättningar för nya mötesformer som kräver mindre resande. Ett fortsatt arbete krävs för att utvärdera och genomföra Västra Götalandsregionens resepolicy för säkrare, billigare och miljömässigt bättre tjänsteresor.

PRIORITERADE MÅL

- Användningen av fossil energi i Västra Götaland ska minska.
- Antalet resta mil i tjänsten ska minska.
- Användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier i den egna verksamheten ska fasas ut.
- Alla verksamheter ska arbeta systematiskt med miljöledningssystem.

UPPDRAG

- Miljönämnden ska genomföra en kartläggning av Västra Götalandsregionens processer för hållbar avfallshandling.

Infrastruktur

Västra Götalandsregionen har det regionala ansvaret för planering och prioritering av insatser i infrastruktur. Utgångspunkten är människors behov av arbete, studier och fritidsaktiviteter samt vikten av hållbara godstransporter. Infrastrukturen i Västra Götaland är ett sammanhängande system där järnväg, väg och sjöfart ska samverka för att minska miljöpåverkan och skapa effektiva och hållbara transporter. Det innebär att satsningar som ökar framkomligheten för kollektivtrafik och som för över mer trafik till järnväg ska prioriteras. Infrastrukturen ska utvecklas i hela Västra Götaland.

Infrastrukturplaneringen bedrivs i nära samarbete med kommunerna och andra aktörer. Västra Götalandsregionen ska vara en aktiv part i de utredningar som ligger till grund för en ny nationell infrastrukturplan. En ny regional infrastrukturplanering ska utarbetas för kommande beslut i regionfullmäktige.

Västsvenska infrastrukturpaketet innebär fortsatt aktivt deltagande från Västra Götalandsregionen. De omfattande investeringarna i infrastruktur i Göteborgsregionen kommer att innebära stora utmaningar för kollektivtrafiken.

Västra Götalandsregionen ska utveckla infrastrukturen på våra inre vattenvägar. Göteborgs hamn är en viktig del i transportsystemet, med stor betydelse för såväl Västra Götaland som Sverige och Skandinavien. Sjöfarten på Göta älv och Vänern är viktig för näringslivet samt för att minska miljöbelastningen av resande och transporter.

Cykling ska främjas genom att cykelvägar och cykelparkeringar blir en integrerad del av infrastrukturplaneringen. Västra Götalandsregionen fortsätter den påbörjade dialogen om utbyggnad av cykelbanor tillsammans med kommunerna.

En fortsatt satsning på utbyggnad av IT-infrastrukturen är en viktig förutsättning för hållbar utveckling och tillväxt i hela Västra Götaland.

PRIORITERADE MÅL

- Västra Götalands satsningar på infrastruktur ska vara hållbara.
- De funktionella arbetsmarknadsregionerna ska utvidgas och sammanfogas.
- Investeringar som förbättrar samordningen av transportslag ska prioriteras.

Kollektivtrafik

En väl utbyggd och väl fungerande kollektivtrafik underlättar för invånarna i Västra Götaland att studera, arbeta och nå kultur- och fritidsaktiviteter. För att stimulera kollektivtrafikresandet och uppmuntra nya grupper att välja kollektivtrafiken krävs ett ständigt förnyelse- och utvecklingsarbete. Trafikutbudet ska anpassas till både mäns och kvinnors resbehov. Det ska vara tryggt, enkelt och bekvämt att åka kollektivt. Arbetet med ökad tillgänglighet för resenärer med funktionsnedsättning ska fortsätta.

Kollektivtrafiken i Västra Götaland står inför flera utmaningar de kommande åren. Inför trängselskattens införande i Göteborg kommer kollektivtrafiken att förstärkas med fler bussar och tätare turer. Delregionala satsningar på kollektivtrafikens utbyggnad i kommunerna kommer att ske i enlighet med fastställda mål.

Enhetligare taxor och färre zoner är avgörande för en fortsatt utveckling av kollektivtrafiken. För att stödja möjligheten att välja buss, tåg och spårvagn till arbete och studier måste betalssystem och prissortiment vara enkla och rättvisa.

Kollektivtrafiken är en samhällsservice som syftar till att uppnå målet om ett hållbart transportsystem samt målen för miljö, klimat, sysselsättning, folkhälsa och jämställdhet. Andelen resande med kollektivtrafik måste öka för att minimera den negativa effekten på klimatet.

PRIORITERADE MÅL

- Resandet med kollektivtrafiken ska öka.
- Kollektivtrafiken ska anpassas till både mäns och kvinnors resbehov.
- Andelen som reser kollektivt istället för att åka bil ska öka.

En framgångsrik kulturregion

Västra Götalandsregionen är en framgångsrik kulturregion. Samarbete och samverkan med kommuner och andra aktörer inom det kulturella området, både i Västra Götaland och nationellt, ska fördjupas. Kulturens betydelse för välfärd och demokrati ska tas tillvara genom en stärkt samverkan med Västra Götalandsregionens egna verksamheter. Samverkan är nödvändig för att utveckla kulturlivet och en förutsättning för att vara en ledande kulturregion.

Västra Götalandsregionens kulturprofil vinner alltmer nationellt och internationellt erkännande. Kulturen spelar en viktig roll för tillväxt och upplevelsenäring och är därmed betydelsefull för marknadsföringen av Västra Götaland. Verksamheter med internationell lyskraft såsom GöteborgsOperan, GöteborgsSymfonikerna och Film i Väst har en erkänt hög kvalitet och bidrar till att stärka Västra Götalandsidentiteten.

Västra Götalandsregionen ska skapa förutsättningar för kultur med bredd och spets i hela Västra Götaland samt öka och bredda deltagandet i kulturlivet. Västra Götalandsregionen ska stödja både de kulturaktörer som verkar på nya områden och de som fördjupar och förstärker kulturen där den redan finns. Genom att stödja kulturens infrastruktur, verksamheter och aktörer som utvecklar och breddar människors kulturupplevelser möjliggörs också invånarnas eget skapande. Kulturens roll i samhället kräver en ständig dialog mellan kulturaktörer och invånare. Västra Götalandsregionens kulturinstitutioner ska öka sin tillgänglighet, samverka med fria kulturskapare och arbeta för att nå ut till nya publikgrupper. Västra Götalandsregionen ska leda arbetet för att skapa en nationell modell för strukturer inom deltagande och tillgänglighet.

Barns utveckling stimuleras av att aktivt utöva och ta del av kultur. En satsning på barns och ungas tillgång till kultur ska genomföras för att ta vara på de kulturella resurser som finns i områden där människor har erfarenheter från hela världen.

Kulturen ska finnas i hela Västra Götaland och ska såväl inspirera som inspireras av och bidra till den nationella och internationella kulturen. Öppenhet inför fler kulturuttryck och bättre nyttjande av ny teknik ökar möjligheterna för fler att skapa och ta del av kulturella upplevelser. I kulturinstitutionernas uppdrag ingår ökad geografisk spridning av deras verksamhet. Att utveckla digitalisering på kulturområdet öppnar upp och ökar tillgängligheten till kultur.

PRIORITERADE MÅL

- Barns och ungdomars tillgång till kultur ska öka vid de verksamheter, institutioner och organisationer som Västra Götalandsregionen stödjer.
- Stödet till fria kulturaktörer ska bidra till en god geografisk spridning av kulturutbud.

UPPDRAG

- Kulturnämnden ska utreda samordning av service- och tekniktjänster inom de kulturinstitutioner som Västra Götalandsregionen stödjer.

Kunskap och kompetens

En hög utbildningsnivå och en hög standard inom forskning och utveckling är en av de långsiktigt viktiga utvecklingsfrågorna för Västra Götaland. Kompetensutveckling ska vara tillgänglig för alla, både i utbildningssystemet och i arbetslivet. Västra Götalandsregionen ska verka för samverkan mellan utbildningsaktörer och näringsliv för att tillgodose och styra kompetensbehoven i arbetslivet. Kompetensplattformen är basen i Västra Götalandsregionens arbete för kunskap och kompetens. Plattformen har en långsiktig och strategisk betydelse för utvecklingen av Västra Götalands arbetsmarknad. Kompetensförsörjning inom de gröna näringarna förutsätter väl fungerande naturbruksgymnasier.

Den sociala, könsmässiga och geografiska snedrekryteringen till högre utbildning måste minska och utbildningssystemet inriktas på ett livslångt lärande.

Det livslånga lärandet fyller en viktig funktion för folkhälsan och Västra Götalandsregionens folkhögskolor utgör en del av det regionala folkhälsoarbetet. Folkhögskolornas uppgift att bredda människors kompetens är avgörande för möjligheterna till sysselsättning och samhällsengagemang. Folkbildningen är också en viktig länk mellan kommunal utbildningsverksamhet och högre utbildning. Folkhögskolorna har även stor betydelse för integrationen då studenter med utländsk bakgrund har möjlighet till validering och vidareutbildning.

Hälso- och sjukvård

Alla har rätt till god hälso- och sjukvård som ges efter behov och är solidariskt finansierad. För att säkerställa en jämlik och jämställd vård med god tillgänglighet ska vården utföras med högsta möjliga medicinska säkerhet och kvalitet i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet. Utvecklingsarbetet inom ramen för ledningssystemet God vård grundar sig på principerna om att hälso- och sjukvården ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv, jämlik och ges i rätt tid. Ledningssystem för Västra Götalandsregionens hälso- och sjukvård ska vara utformade i enlighet med God vård och regionstyrelsens beslut om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet. Ledningssystemen omfattar alla vårdnivåer inklusive upphandlad vård.

Kunskapsbaserad och ändamålsenlig hälso- och sjukvård

Kunskapsbaserad hälso- och sjukvård bygger på vetenskap eller medicinsk praxis. Vården ska utformas för att möta individens behov på bästa möjliga sätt. De medicinska åtgärder som tillämpas ska så långt som möjligt vara evidensbaserade. I de fall vården stödjer sig på beprövad erfarenhet ska underlag tas in från yttersta kunskap och medicinsk konsensus.

De regionala sektorsråden arbetar med riktlinjer för vilka vårdmetoder som ska användas och utmönstras. De utarbetar också regiongemensamma prioriteringar. Underlag för beslut i hälso- och sjukvårdsutskottet avseende medicinska frågor, exempelvis vårdprogram som berör hela Västra Götalandsregionen, ska tas fram via sektorsråden samt program- och prioriteringsrådet. Hälsoekonomiska underlag ska tas med inför beslut av vårdmetoder och vårdprogram. För att garantera att vården är kunskapsbaserad krävs det uppföljning av riktlinjer och vårdprogram på nationell och regional nivå.

Systematisk uppföljning av vårdresultat är avgörande för att säkerställa bästa möjliga vård för patienten. Västra Götalandsregionens sjukvårdsverksamheter ska medverka i medicinska kvalitetsregister och dessa ska kopplas till det verksamhetsnära utvecklingsarbetet. Registren ska utvecklas så att en snabbare, öppen och offentlig redovisning av resultaten från Västra Götalandsregionens verksamheter blir möjlig. En kvalitetsdriven och kunskapsbaserad hälso- och sjukvård ska använda den potential som kvalitetsregister och öppna jämförelser ger.

PRIORITERAT MÅL

- Antalet standardiserade och genomförda vårdprocesser ska öka.

UPPDRAG

- Regionstyrelsen ska införa kvartalsvisa öppna jämförelser av kvalitet och patientsäkerhet mellan de olika verksamheterna utifrån data i kvalitetsregister.

Säker hälso- och sjukvård

För bästa möjliga vård krävs ett systematiskt arbete med att säkerställa vårdens kvalitet och patientsäkerhet. Det är ett arbete som ska bedrivas metodiskt och utifrån ett patientperspektiv. Det är en förutsättning för att invånarna ska ha ett högt förtroende för vården. Antalet vårdskador, bland annat vårdrelaterade infektioner och skador som följd av över- eller felföreskrivning av läkemedel, ska minimeras.

Alla nivåer i sjukvården ska använda ledningssystem för att arbeta systematiskt med mål, åtgärder, ansvar, uppföljning och utvärdering. Arbetet ska vara långsiktigt och patientorienterat och präglad av ett förebyggande arbetssätt, faktabaserade beslut och samverkan. Västra Götalandsregionens gemensamma vårdprogram ska ingå som en del av ledningssystemet.

IT ska användas som ett verktyg för att skapa en säker hälso- och sjukvård. Arbetet med en gemensam sjukvårdsjournal för varje patient är av stor betydelse för att skapa en större trygghet för patienten och ge en bättre helhetsbild för vårdpersonalen.

PRIORITERADE MÅL

- Förekomsten av vårdrelaterade infektioner inom slutenvården ska minska.
- Förekomsten av riskfyllda läkemedelskombinationer ska minska.

Patientfokuserad hälso- och sjukvård

Utmaningarna för en patientfokuserad hälso- och sjukvård ligger i att ändra attityder och öka medvetenheten bland invånare, patienter och personal. Alla patienter har rätt att känna sig sedda och lyssnade på, att bli förstådda och förstå, så att de kan vara delaktiga och göra medvetna val. Det ställer krav på system som bjuder in patienter att vara medaktörer i utformningen av hälso- och sjukvården.

När invånare ska söka sig till sjukvården kan det vara svårt att hitta rätt i ett komplicerat utbud av vård. Det är hälso- och sjukvårdens uppgift att se till att patienterna får vård på rätt nivå och i rätt tid. En patient som söker vård på fel nivå ska inte nekas vård eller slussas vidare utan att först ha fått en fast kontakt eller bokad tid på rätt vårdnivå. Otydliga regelverk eller tolkningar mellan olika vårdgivare ska inte gå ut över den enskilda patienten.

IT- tjänster som "mina vårdkontakter" och sjukvårdsrådgivningen 1177 ska utvecklas, stärkas och vara tillgängliga också för personer med funktionsnedsättning eller annat modersmål än svenska. En ökad medvetenhet ställer också krav på tillgängliga telefontider och öppettider som motsvarar patientens behov och förväntningar.

PRIORITERAT MÅL

- Patientens delaktighet i vården ska öka.

Effektiv hälso- och sjukvård

För att kunna uppnå fastställda kvalitetsmål krävs att tillgängliga resurser används på bästa sätt. Kvalitetsbrister i form av väntetider, felbehandlingar och bristande kostnadseffektivitet ska identifieras i hela vårdkedjan. Genom systematisk jämförelse och utvärdering på verksamhetsnivå kan framgångsrika vårdprocesser spridas i organisationen och utjämna de inomregionala skillnader som finns i hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen.

Nya läkemedel och andra medicinska metoder utvecklas fortlöpande och är en viktig del i hälso- och sjukvårdens förnyelse. Genom ordnat införande prioriteras

de läkemedel, metoder och utrustningar som främjar patienternas hälsa på mest kostnadseffektiva sätt. De som är mindre effektiva, eller som i övrigt inte medför större mervärde för patienterna, ska utmönstras för att frigöra resurser som kan användas för att delfinansiera nya metoder. Regionstyrelsen ska fortsätta arbetet med ordnad utmönstring och ordnat införande. Sjukhusen ska följa program- och prioriteringsrådets beslut på området.

Regiongemensamma system för produktions- och kapacitetsplanering ska implementeras, med målet att Västra Götalandsregionen ska bli självförsörjande.

Jämlik och jämställd hälso- och sjukvård

Det finns ett tydligt samband mellan inkomstklyftor och ohälsa. Socioekonomiska skillnader i samhället påverkar hälsoutvecklingen, om man söker vård, hur man söker vård och ibland också den vård man får.

Alla människor har rätt att bli bemötta och få behandling på lika villkor i vården. När det gäller bemötande, delaktighet och erbjuden vård finns idag skillnader. En mer jämlik vård blir möjlig genom att reflektera över och ifrågasätta de normer som ligger till grund för den egna verksamheten. Det kräver ett utvecklingsarbete som riktar blicken kritiskt mot de normer vi tar för givna. Det kan ske genom till exempel ett genusinriktat utvecklingsarbete eller HBTQ-certifiering av vårdcentraler och kliniker.

Ett nödvändigt steg på vägen mot jämställd vård är att all statistik är könsuppdelad. Först då kan det avgöras om skillnader i vården som ges är medicinskt motiverade. Att hitta användbara data för jämlik vård är mer komplicerat och därför är det viktigt att skapa verktyg för att mäta flera aspekter av jämlikhetsbegreppet.

En sammanhållen hälso- och sjukvård bygger på samarbete mellan olika vårdgivare. Alternativ till offentliga driftsformer kan användas om de tillför ett mervärde för Västra Götalandsregionen, exempelvis i form av bättre kvalitet och tillgänglighet för patienten, bättre arbetsmiljö och delaktighet för personalen eller lägre kostnader. Vid Västra Götalandsregionens egna sjukvårdsverksamheter ska privatfinansierade patienter inte förekomma. Västra Götalandsregionens grundläggande inställning är att de vårdgivare som organisationen samarbetar med inte ska ha en kö för offentligt finansierade patienter och en annan för privatfinansierade.

Papperslösa, personer som lever i Sverige utan tillstånd, är en grupp med mycket stora hälsoproblem som trots detta inte söker sig till vården ens för de akuta problem de har rätt att få vård för. Förutom det problematiska hälsoläget för personerna

ifråga innebär nuvarande riktlinjer att hälso- och sjukvårdspersonal ställs inför svåra och onödiga avvägningar som inte styrs av patientens vårdbehov. Målet på sikt måste vara att alla som bor i Västra Götaland får samma villkor. De regionala riktlinjerna för vård av papperslösa ska fungera på ett likvärdigt sätt i hela Västra Götalandsregionen.

PRIORITERAT MÅL

- Allt utvecklingsarbete inom hälso- och sjukvården ska innehålla ett normkritiskt perspektiv.

UPPDRAG

- Regionstyrelsen ska genomföra en översyn av hur regelsystemet för vård av papperslösa efterföljs i olika delar av Västra Götalandsregionen.

Vård i rätt tid

Ingen patient ska behöva vänta oskäligt länge på de vårdinsatser som hon har behov av. I en modern hälso- och sjukvård är köer föråldrat. Genom ett köfritt arbetssätt skapar vi ett nytt förhållningssätt i arbetet med inflöde, antal väntande patienter, tid till behandling, planering av resurser, personal, scheman, utrustning och vårdplatser. Produktionsplanering införs nu med stöd av logistiker inom många verksamheter för att bättre matcha och hantera variationer i vårdbehov och tillgängliga resurser. Vårdgarantitiderna ska följas och de mål och måltal som satts upp för tillgängligheten inom olika vårdområden ska följas och även utvecklas över tid. Västra Götalandsregionens långsiktiga tillgänglighetsarbete blir allt viktigare när antalet patienter som söker vård ökar.

En god tillgänglighet till sjukvårdsrådgivningen 1177 underlättar möjligheterna att få vård i rätt tid och på rätt nivå. Beställningar av sjukvårdsrådgivning ska samordnas tydligare för att nå ett bättre resursutnyttjande.

PRIORITERAT MÅL

- Alla patienter ska erbjudas vård inom de fastställda garantitiderna.

Den nära sjukvården och prehospital sjukvård

Den nära sjukvårdens viktigaste uppdrag är att erbjuda vård nära patienterna för vanliga och ofta återkommande tillstånd. Detta gäller inte minst barn och äldre. Den nära vården bedrivs i samverkan mellan primärvård, länssjukvård och den kommunala vården och ska tillsammans kunna behandla de vanligast förekommande sjukdomarna samt vård i livets slutskede. Grupper med stora behov av vårdens insatser som äldre och de mest sjuka har ett särskilt behov av att vård kan ges i patientens närmiljö. För att patienter ska kunna vårdas i hemmet och slippa transport till sjukhus, ska specialistsjukvården ges ett större ansvar för medverkan i den nära vården. Erfarenheter från det utvecklingsarbete som pågår mellan kommunal vård och ambulansorganisationen ska spridas i Västra Götalandsregionen.

Primärvården har den första linjens ansvar i hälso- och sjukvården och är navet i den nära sjukvården. Primärvården ska ta ett större ansvar för att erbjuda läkarbesök i hemmet. För att alla medborgare ska ha en god tillgänglighet till primärvården ska det finnas minst en vårdcentral i varje kommun. Krav- och kvalitetsboken för VG Primärvård ska utvärderas årligen. Västra Götalandsregionen och kommunerna får statliga stimulansmedel för att förbättra vården för de mest sjuka äldre. Förbättringsarbetet handlar exempelvis om läkemedelsuppföljningar, hur personer som ofta besöker sjukvården tas om hand och hur gemensamma vårdkedjor kan utvecklas.

Ambulanssjukvården är en del av vårdkedjan. Med hjälp av modern teknologi kan utredning och behandling påbörjas redan under transport till sjukhus eller annan vårdenhet. Alla invånare i Västra Götaland ska kunna känna trygghet i att den prehospitala vården fungerar och ges i rätt tid. Därför krävs ett arbete för att uppnå de regiongemensamma måltal som beslutats i utvecklingsplanen för prehospital akutsjukvård.

Västra Götalandsregionens ambulanshelikopter ska ha en hög beredskap för snabba insatser över hela Västra Götaland, men är även en resurs för angränsande geografiska områden. Västra Götalandsregionen deltar i det nationella arbetet med att samordna ambulanshelikopterverksamheterna.

Inom ambulanssjukvården sker en stark utveckling för att vara en resurs även för primärvård och hemsjukvård. Ambulanssjukvården ska samverka med dessa för att erbjuda mer vård i hemmet. Under 2013 genomförs en uppföljning och utvärdering som kommer att belysa behovet av utveckling.

PRIORITERAT MÅL

- Mer av den nära vården ska erbjudas patienten i hemmet genom ökad samverkan mellan kommunal och regional sjukvård.

Akut vård

Att ta hand om akuta och svåra sjukdomstillstånd är sjukvårdens grundläggande uppgift och ska ständigt säkerställas. Patienter som söker akut vård ska få ett kompetent och bra bemötande. Det ska finnas tydlig information till patienterna om förväntad väntetid.

Endast de patienter som är i behov av akutmottagningens vård ska behöva söka sig dit. För att kunna erbjuda patienter vård på rätt nivå ska lärdomar från det utvecklingsarbete som nu bedrivs spridas i verksamheterna, såväl inom primärvården som på sjukhusens akutmottagningar. Den utveckling som inneburit att fler patienter slussas direkt till rätt vårdavdelning utan att gå via akuten är nödvändigt för att förbättra vårdkvaliteten och minska inflödet till akuten. Detta arbetssätt ska fortsätta att utvecklas på alla sjukhus i Västra Götaland.

PRIORITERAT MÅL

- Måltalen för väntetider på akutmottagningar ska uppnås.

UPPDRAG

- Rutiner för att meddela patienter förväntad väntetid ska finnas och fungera på alla akutmottagningar.

Länssjukvård

Västra Götalands geografiska och demografiska förutsättningar ställer krav på en flexibel länssjukvård för att tillgodose befolkningens behov av vård. Utgångspunkten är att erbjuda vård på lika villkor för alla, med god tillgänglighet till såväl somatisk som psykiatrisk vård, samt till akut och planerad vård.

Krav på samordning mellan Västra Götalandsregionens sjukhus är av yttersta vikt för ett effektivt resursutnyttjande. Samtidigt som mer vård överförs från sjukhus till vårdcentraler eller annan form av vård, behöver resurskrävande sällansjukvård koncentreras till färre utbudspunkter än i dag.

En väl fungerande vårdsamverkan mellan länssjukvård och övriga vårdgivare som primärvården och den kommunala vården är en förutsättning för att patienten ska få vård på rätt nivå. Direktinläggningar, mobila team, prehospitäl vård i hemmet, multifunktionsavdelningar och bra rutiner för in- och utskrivning är exempel på utvecklingsarbete som ska spridas mellan Västra Götalandsregionens sjukhus. Genom aktiv hälsostyrning identifieras de grupper som har stora och återkommande behov av specialistsjukvård och Under 2013 ska den psykiatriska vården säkerställa att det upprättas individuella vårdplaner för alla patienter som har behov av en sådan.

Tillräckligt många vårdplatser är en central fråga för att tillgodose patienternas behov av vård i rätt tid och på rätt nivå. Överbeläggningar kan vara ett hot mot patientsäkerheten och leder till en försämrad arbetsmiljö för medarbetarna. Patienter ska inte vårdas i korridorer eller i andra utrymmen som är olämpliga ur ett patientsäkerhetsperspektiv.

PRIORITERAT MÅL

- Överbeläggningarna ska minska på samtliga sjukhus.

UPPDRAG

- Regionstyrelsen ska säkerställa att det inom den psykiatriska vården upprättas individuella vårdplaner för alla patienter som har behov av en sådan.

Högspecialiserad vård – forskning, utveckling och utbildning

Den högspecialiserade vårdens innehåll förändras i takt med att metoder förs ut till andra vårdnivåer samtidigt som ny diagnostik och nya behandlingsmetoder tillkommer. Innehållet varierar även med tillfälliga kompetensvakanser ute i länssjukvården och innebär att regionsjukhuset, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, SU, under semesterperioder och storhelger kan ha ett vidgat ansvar. Detta ingår i vad som kallas sista utposten.

I Västra Götalandsregionen har SU ansvar för den högspecialiserade vården. Högspecialiserad diagnostik och behandling kräver hela Västra Götaland som patientunderlag och i vissa fall hela riket. I uppdraget ingår att bedriva klinisk forskning och utveckling, det vill säga utveckla och införa nya vårdmetoder för att förbättra kvalitet och effektivitet. SU har ett särskilt viktigt uppdrag kring regionala kompetensinsatser, att sprida metoder inom sjukvården samt för utvecklingen inom rikssjukvården. Kostnadsutvecklingen inom dessa kärnområden ställer i många fall ekonomiska krav. Därför kompenseras verksamheten för den högre kostnadsutvecklingen inom den högspecialiserade vården.

Tandvård

Tandhälsan har förbättrats avsevärt under de senaste decennierna men fortfarande kvarstår stora skillnader i tandhälsa hos befolkningen. Ersättningssystemet ska på ett tydligt sätt spegla skillnaderna i tandhälsa för att stimulera uppsökande verksamhet och insatser för de individer som har de största tandvårdsbehoven.

För att hela befolkningen på längre sikt ska ha en god tandhälsa är det viktigt att skapa och bibehålla goda tandvårdsvanor hos barn och ungdomar. Den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården förlängs att omfatta tiden till och med det kalenderår man fyller 23 år.

Friskstämmanden är det främsta alternativet när det gäller att erbjuda en regelbunden tandvård för vuxna och därigenom skapa en effektiv tandvård med betoning på hälsofrämjande insatser och egenvård. Friskstämmanden ska erbjudas vid samtliga allmäntandvårdskliniker.

Äldrestämmanden behöver utvecklas ytterligare med särskilt fokus på kontinuitet i vårdkedjan.

För att utveckla och förbättra stämmanden, också som en del av den medicinska vården, ska stämmanden integreras i Västra Götalandsregionens handlingsprogram God vård.

PRIORITERAT MÅL

- Skillnaderna i tandhälsa mellan olika socioekonomiska grupper ska minska.

Medarbetarskap och lärande

Alla anställda som möter invånarna ska i sitt arbete utgå från den enskildes behov och ha ett helhetsperspektiv på Västra Götalandsregionen och dess verksamheter. Det är ett samlat uppdrag för hela regionorganisationen och varje enskild medarbetares uppdrag att forma och utveckla Västra Götalandsregionens verksamheter för att nå de demokratiskt fastställda målen.

Västra Götalandsregionen ska vara en attraktiv arbetsgivare

Att klara den långsiktiga kompetensförsörjningen är en strategisk inriktning för framtiden. Västra Götalandsregionen erbjuder meningsfulla arbeten med högt kunskapsinnehåll som har stor betydelse för invånarnas möjlighet att leva ett gott liv. Det ska vara intressant och lockande för kompetent personal, både kvinnor och män, att söka sig hit. För att vara en attraktiv arbetsgivare krävs ett långsiktigt och målmedvetet arbete i alla verksamheter. Alla medarbetare ska erbjudas goda arbetsvillkor och bra arbetsmiljö, ett tydligt ledarskap och möjlighet till inflytande och utveckling i arbetet.

En framgångsfaktor för att vara en attraktiv arbetsgivare är att stimulera individuell utveckling och erbjuda varje anställd en utvecklingsplan. Utvecklingsinsatser och vidareutbildning bidrar till att skapa ett klimat där arbetsplatsen tar vara på varje individs arbetsinsats och hennes potential att förbättra sig. Att utvecklas kan också innebära att gå vidare till annat arbete inom Västra Götalandsregionen. Varje verksamhet ska definiera sina egna framgångsfaktorer för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Kompetensförsörjning

Västra Götalandsregionen ska samverka med utbildningsanordnare, med högskolor och universitet för att verksamheternas behov ska kunna tillgodoses bättre i utbildningarna på hälso- och sjukvårdsområdet. Den snabba medicinska och tekniska utvecklingen inom diagnostik och behandling ställer krav på att identifiera de kompetenser som kommer att behövas inom befintliga yrken men också för helt nya yrkesgrupper inom teknik, medicin och omvårdnad.

Behovet att få fram nödvändig kompetens på detta område är ett exempel på vikten av ett nära samarbete mellan Västra Götalandsregionen och universitet/högskolor.

Västra Götalandsregionen ska i större utsträckning än idag klara sin egen kompetensförsörjning med anställd personal. Användandet av bemanningsföretag innebär en försämring av kontinuiteten i verksamheterna och därmed en kvalitetsförsämring för patienter och brukare och medför en fördröjning av vården. Vid tillfälliga toppar kan det vara rimligt att ta in externa aktörers personal.

Utbildning

Det råder brist på högskoleutbildad personal inom vissa specialistutbildningar på hälso- och sjukvårdsområdet. En samlad offentlig sjukvård är en viktig förutsättning för forsknings- och utbildningsverksamhet men utbildningsuppdraget är gemensamt för alla sjukvårdsverksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen. Det innebär att oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller privat regi ska alla aktörer tillhandahålla kliniska utbildningsplatser i tillräcklig omfattning för att säkerställa kunskapsnivån.

Allt fler väljer att genomgå utländsk universitetsutbildning inom hälso- och sjukvårdsområdet. Västra Götalandsregionen ska öka sin närvaro vid de utländska universitet där studenter kan rekryteras.

Det krävs en tydligare planering och styrning av inriktning och placering av ST-blocken, läkarnas specialiseringstjänstgöring, för att klara framtida behov. Det krävs också en tydligare styrning geografiskt av blocken. Detta arbete ska i första hand ske på förvaltningsnivå utifrån kompetensförsörjningsplanerna. Ansvaret att tillhandahålla ST-block vilar på alla vårdgivare oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller privat regi. Västra Götalandsregionen erbjuder AT- och ST-läkare en utbildning av hög kvalitet. Arbetet med sammanhållna utbildningsprogram ska vidareutvecklas både för AT/ST-block och för kontinuerlig kompetensutveckling för färdiga specialister.

Under budgetåret ska sjuksköterskor som utbildas till specialistsjuksköterskor inom definierade bristområden erbjudas möjlighet till vidareutbildning med finansiering. Kompetenssatsningen på undersköterskor, barnsköterskor och mentalskötare som påbörjats 2012 ska utvecklas till ett regiongemensamt arbete för att säkra yrkesgruppernas kompetensutveckling. Avancerad specialistsjuksköterska är en påbyggnadsutbildning för sjuksköterskor som leder till en utvecklad sjuksköterskeroll. Västra Götalandsregionen ska bidra till att utbildningen återupptas som en av flera insatser för att möta framtidens behov av kompetens.

Ledarskap och medarbetarskap

Ett gott arbetsklimat och väl fungerande arbetsplatser kräver ett gott ledarskap och ett engagerat och ansvarsfullt medarbetarskap. Under den närmaste framtiden finns ett rekryteringsbehov inom flera yrkesgrupper. Bland ledare och chefer sker ett generationsskifte som innebär både en utmaning och en möjlighet. Respektive förvaltning ska genom en medveten planering skapa förutsättningar att klara övergången och att utveckla ledarskapet och medarbetarskapet. Att utveckla ledarskapet är också en regiongemensam uppgift.

Medarbetarskapet ska kännetecknas av engagemang, delaktighet och ansvarstagande. Medarbetarna har ett personligt ansvar i genomförandet av den egna verksamheten och ska beredas möjlighet till delaktighet i den vardagliga planeringen. Alla anställda har ansvar för att i det dagliga arbetet förverkliga de gemensamma värderingar och förhållningssätt som beslutats i Västra Götalandsregionens plattform.

Lönebildning och arbetsvillkor

Västra Götalandsregionen ska ha en lönestruktur som stödjer kompetensutveckling. De som ska prioriteras är kvinnodominerade yrkesgrupper i vården med medellång högskoleutbildning och första linjens chefer i vården. Målet är att den önskvärda lönestrukturen ska nås under 2014.

Västra Götalandsregionen ska verka för jämställdhet på arbetsplatserna och ska minska löneskillnaderna mellan män och kvinnor. En stor del av löneskillnaderna beror på traditionella yrkesval. Alla oskäligen löneskillnader enligt arbetsvärderingsverktyget BAS, ska undanröjas. Jämställda villkor för kvinnor och män handlar också om arbetsmiljö, synen på föräldraskap, stöd för vidareutbildning och ett genuskompetent ledarskap.

Arbetsplatserna ska vara attraktiva för både kvinnor och män så det går att förändra den snedfördelning mellan könen som finns inom många yrkesgrupper. Det är också angeläget att vårdens yrken är attraktiva för människor med språkkunskaper och annan kulturkompetens än svensk, för att motsvara ett behov i den nära framtiden. Heltid ska vara norm vid nya tillsvidareanställningar inom Västra Götalandsregionen. Även personal som är tillsvidareanställd på deltid ska erbjudas möjlighet till heltid.

Arbetsmiljö, rehabilitering och hälsofrämjande arbete

En arbetsgivare som ser hälsan som en strategiskt viktig framgångsfaktor låter arbetsmiljöansvaret innefatta ett främjande perspektiv. Ett traditionellt arbetsmiljöarbete som fokuserar på insatser som skapar hälsa, ska kombineras med ett så kallat salutogent förhållningssätt. Inte bara sjukfrånvaro utan också friskfaktorer ska redovisas och följas upp. Då hjälper arbetsgivaren till att bibehålla och utveckla hälsan hos sina medarbetare.

En god arbetsmiljö är en förutsättning för att vara en attraktiv arbetsgivare. Ytterst är det också en förutsättning för att patienter och brukare blir bemötta på ett korrekt sätt med respekt för individen och utan diskriminering. Det är ett ledaransvar att medarbetarna görs delaktiga i en levande diskussion om Västra Götalandsregionens personalvision samt grundläggande värderingar och förhållningssätt.

Arbetsmiljöinsatserna ska utformas i samarbete med de anställda och de fackliga organisationerna och de ska passa både kvinnor och män. Alla medarbetare ska ha tillgång till företagshälsovård. Det är ett ansvar för respektive förvaltning att tillgodose behovet av företagshälsovård med det fastställda basutbudet som miniminivå med beställning hos Hälsan & Arbetslivet.

Arbetsmarknadsinsatser

Västra Götalandsregionen ska erbjuda feriepraktik för gymnasieungdomar inom verksamheternas yrkesområden. Praktikplatser ska också erbjudas arbetslösa unga. En praktikplats kan skapa intresse för utbildningar som möjliggör för en senare anställning. Som ett sätt att stimulera nyföretagande och entreprenörskap ska medarbetare som vill starta företag bemötas välvilligt, till exempel med tjänstledighet, i beaktande av reglerna för bisysslor.

Västra Götalandsregionen har som stor arbetsgivare möjlighet att ta ansvar för personer med funktionsnedsättning som annars har svårare att hitta jobb. Under senare år har särskilda insatser gjorts för att identifiera lämpliga arbetsplatser för funktionsnedsatta, vilket har resulterat i att nya arbetstillfällen har skapats. Arbetet är värdefullt och ska fortsätta under en längre period.

PRIORITERADE MÅL

- Västra Götalandsregionen ska klara sin egen kompetensförsörjning.
- Löneskillnaderna mellan män och kvinnor ska minska.
- Heltid ska vara norm vid tillsvidareanställning.

UPPDRAG

- Regionstyrelsen ges i uppdrag att följa och stödja verksamheternas utbildning i genuskompetent ledarskap.
- Regionstyrelsen ges i uppdrag att stödja ett hälsofrämjande arbetssätt genom att följa upp och redovisa friskfaktorer.
- Regionstyrelsen ges i uppdrag att möjliggöra för unga arbetslösa att få praktikplatser.

Ekonomiska förutsättningar

Västra Götalandsregionens övergripande finansiella inriktning är att uppnå en stabil ekonomi som kännetecknas av långsiktighet och hållbarhet. God ekonomisk hushållning innebär att organisationen ska ha en ekonomisk styrka som ger handlingsutrymme för framtiden. En utgångspunkt är att varje generation ska bära kostnaderna för den service man själv beslutar om. Den ekonomiska politiken ska skapa stabila förutsättningar för Västra Götalandsregionens verksamheter. Nämnder, styrelser och förvaltningar å sin sida har att värna om och utveckla verksamheterna på ett för medborgarna kvalitativt, säkert och effektivt sätt.

Att skapa ekonomiskt utrymme för nya satsningar och reformer eller investering i verksamheten är en grundförutsättning för långsiktig utveckling och stabilitet. Omvärldens snabba kast och ekonomiska oro måste mötas med en eftertänksam och stabiliserande politik för att undvika alltför drastiska omkastningar i välfärdens kärnverksamheter. En central del i Västra Götalandsregionens ekonomiska politik har varit att bygga upp reserver i form av eget kapital under gynnsamma tider för att kunna utnyttja dessa under tider med vikande ekonomi. Det är en viktig del i god ekonomisk hushållning.

Den ekonomiska styrkan kan säkras genom att Västra Götalandsregionen håller tillbaka omotiverad nettokostnadsökning och genererar positivt resultat. En långvarig nettokostnadsökningstakt som överstiger intäkterna kan således inte fortgå utan att stabiliteten urholkas. Verksamheterna har sedan 2007 haft en genomsnittlig årlig nettokostnadsökning på drygt 4 procent. För 2011 kunde en öknings-takt på 3,8 procent noteras. Samtidigt växte intäkter från skatt och generella statsbidrag med endast 2,3 procent. Under 2012 möttes gapet med stabiliserande åtgärder för en ekonomi i balans.

Västra Götalandsregionen har fortsatt behov av stora investeringar för att erbjuda modern, tekniskt framstående, energieffektiv och lokalmässigt funktionell hälso- och sjukvård samt satsningar inom kollektivtrafiken. Västra Götalandsregionen har under de senaste åren haft rekordhöga investeringar. Det har möjliggjorts genom de positiva resultat som har åstadkommit.

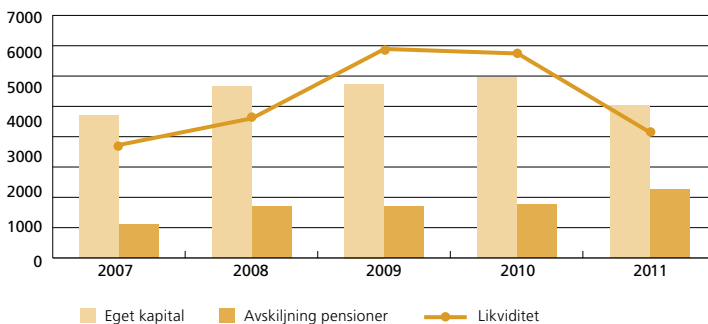
Finansiell inriktning

Västra Götalandsregionen har sedan 2005 haft en trend med positiva resultat. 2011 bröts denna trend främst beroende på en engångseffekt, sänkningen av kalkylränta för pensionsberäkningen. Exklusive denna engångseffekt redovisades ett positivt driftresultat på 124 mnkr, vilket var bättre än beräknat.

Utvecklingen av eget kapital, likviditet och avskiljning till pensioner framgår av diagrammet nedan. Fortsatt god nivå på det egna kapitalet och likviditeten behövs upprätthållas under perioden.

En hög betalningsberedskap är en viktig utgångspunkt för Västra Götalandsregionens finansiella mål i det ekonomiska läge som råder. Betalningsberedskapen innebär att kunna hantera tillfälliga påfrestningar av likviditeten. Det innebär behov av såväl likvida medel som så kallade lånelöften från kreditgivare. Västra Götalandsregionens goda rating hos internationella kreditvärderingsföretag är ett resultat av de senaste årens balanserade och positiva ekonomiska politik. Att upprätthålla Västra Götalandsregionens goda finansiella anseende och att bibehålla nuvarande rating är således fortsatt av stor betydelse.

Utveckling eget kapital, likviditet och avskiljning pensioner (mnkr)

Prognoser för de kommande åren är fortsatt osäkra. Mot bakgrund av den internationella och europeiska utvecklingen kan större effekter på den svenska ekonomin och därmed på Västra Götalandsregionens skatteintäkter inte uteslutas. Prognoser för åren framöver visar på att BNP-tillväxttakten 2013–2015 beräknas uppgå till 2,6 procent, 3,6 procent och 3,7 procent.

Den finansiella inriktningen i denna budget är att skapa en trygg bas för verksamheten utan att ge avkall på kravet på ett ständigt pågående effektiviserings- och utvecklingsarbete. Inriktningen är således att både stimulera och säkra ekonomin men även ställa generella och specifika krav. Stimulansen sker främst genom att höja utdebiteringen.

Västra Götalandsregionen ska även framöver arbeta för att ha en ekonomi i balans och åstadkomma goda resultat för att därigenom klara av framtida behov av investeringar och pensioner.

FINANSIELLA MÅL

- Nettokostnaderna ska inte överstiga summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Resultatets andel ska långsiktigt uppgå till minst 1% av bruttokostnaderna.
- Det egna kapitalet ska som lägst uppgå till 3 000 mnkr.
- Västra Götalandsregionen ska ha en god betalningsberedskap genom snabb tillgång till likvida medel.
- Västra Götalandsregionen ska bibehålla nuvarande rating.

Utveckling av skatteintäkter och statsbidrag

Skatten utgör två tredjedelar av Västra Götalandsregionens totala intäkter. Skatteunderlagets utveckling avgörs framförallt av sysselsättningsnivån i samhället. Konjunkturcyklerna påverkar intäktssidan kraftigt. Sveriges kommuner och landsting, SKL, genomför regelbundet prognoser över skatteintäkterna.

Procentuell förändring av skatteunderlag enligt SKL

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
SKL feb 2010	1,7	1,9	3,8	4,6	4,6		
SKL april 2010	1,7	1,9	3,8	4,6	4,6		
SKL maj 2011	2,1	2,8	4,2	4,4	4,2		
SKL aug 2011	2,1	2,8	3,3	3,8	4,5		
SKL dec 2011		2,9	3,5	3,3	4,2	4,9	
SKL feb 2012		3,0	3,2	3,6	4,0	4,7	4,7
SKL apr 2012		3,2	3,7	3,8	3,7	4,3	4,3

Beräkningen av skatteintäkterna utgår från den prognos SKL redovisat i april 2012.

Skattesatsen

För att skapa en stabil grund för verksamheterna föreslås en skattesats på 11 kr och 13 öre per skattekrona för 2013–2015. Skattesatsen är föreslagen utan hänsyn till eventuell förändring av det statliga skatteutjämningsystemet. Om de föreslagna förändringarna beslutas av riksdagen kommer Västra Götalandsregionen att få kraftigt minskade statsbidrag. Det kan inte finansieras inom befintliga ramar. Effekten bedöms till 25 öre per skattekrona. Om det blir aktuellt kommer frågan att underställas regionfullmäktige i särskild ordning.

Med en skattesats på 11 kronor och 13 öre bedöms skatteintäkter och generella statsbidrag uppgå till:

Skatteintäkter och utjämning (mnkr)	2013	2014	2015
SKL feb 2012	38 088	39 409	41 028
SKL apr 2012	38 200	39 425	40 904

Lånebehov 2012

För att hantera kortsiktiga variationer i likviditeten under 2013 samt för att ha beredskap att finansiera vissa nyinvesteringar i fastigheter och investeringar i kollektivtrafiken kan lån komma att behöva upptas till ett belopp om 3 000 mnkr. Regionstyrelsen bemyndigas att uppta lån under 2013 om ett högsta belopp om 3 000 mnkr att hanteras i enlighet med föreskrifterna i finanspolicyn.

Investeringar

Västra Götalandsregionen har under senare år kraftigt ökat investeringsnivåerna. Mellan 2003 och 2011 har investeringsnivån ökat från 1 350 mnkr till 2 550 mnkr. För 2012 fastställdes en nivå på 2 800 mnkr. För budget- och planperioden ska följande investeringsramar gälla:

Investeringsramar (mnkr)					
Utfall	2011	2012	2013	2014	2015
Totalt	2 550	2 800	3 600	3 100	3 100
varav bolag	258	700	1 500	265	455
varav förvaltningar	2 292	2 100	2 100	2 835	2 645

Under perioden ska planerade investeringar genomföras inom den ovannämnda ramen och i enlighet med den investeringsplan som fastställs av regionstyrelsen under hösten 2012.

Ökade driftkostnader genom höjda hyresnivåer blir ett resultat av en ökad investeringsnivå. Finansieringen av ökade hyreskostnader för så kallade strategiska investeringar förutsätts ske dels genom att berörda verksamheter inom sig skapar ett ekonomiskt utrymme, dels genom ökade ersättningar från hälso- och sjukvårdsnämnderna och övriga nämnder som lämnar driftbidrag. För vissa av de aktuella investeringarna kan även regionstyrelsen medverka till finansieringen. Inom regionkansliet pågår en översyn av investeringsprocess och hyresmodell som är ute på remiss. Remissvaren kommer att sammanställas och avrapporteras under hösten 2012 till regionstyrelsen. Implementering av en eventuell reviderad modell beräknas kunna ske därefter. I avvaktan på detta behöver regionstyrelsen avseende 2013, i samband med att de enskilda objekten aktualiseras, avväga rimligheten i att styrelsen bidrar med finansiering av ökade hyreskostnader. Regionstyrelsen får för ändamålet disponera medel avsatta inom moderförvaltningen.

UPPDRAG

- Regionstyrelsen ska fastställa investeringsplanen.

Ekonomiska förutsättningar för Västra Götalandsregionens verksamheter

Det är varje ansvarig nämnds eller styrelses ansvar att bedriva verksamheten inom de ramar som regionfullmäktige har fastställt i denna budget, om inget annat beslutas. Att överskrida de ekonomiska ramarna i denna budget innebär således att man sätter sig över demokratiskt fattade beslut.

UPPDRAG

- Alla verksamheter ska ha kostnadskontroll och redovisa ekonomisk balans.
- Regionstyrelsen ska tillämpa stor restriktivitet vid beviljande av användning av det egna kapitalet.
- Alla verksamheter ska öka sin produktivitet och effektivitet.

Under perioden ska förutsättningarna för transparens genom öppna jämförelser på verksamhets-/avdelnings- eller enhetsnivå skapas. Av jämförelsen ska kunna framgå kvalitativa eller andra resultat som anses ha stort värde för medborgarna eller för verksamhetens fortsatta utveckling. Jämförelsen ska kunna redovisas/sammanställas på olika organisatoriska nivåer/områden, till exempel mellan sjukhusen eller totalt för hela hälso- och sjukvården. Resultaten ska redovisas öppet för medborgarna, till exempel på webben.

Generellt effektiviseringskrav

Ett ständigt pågående förbättringsarbete ska genomföras i samtliga verksamheter för att möta nya krav och nya möjligheter med förändrad verksamhet. Ny verksamhet kan inte läggas till utan att den gamla värderas eller utmönstras. Ett aktivt förändrings- och effektiviseringsarbete skapar utrymme att möta ökade behov och tillgodogöra sig nya metoder och ny teknik. En del i effektiviserings- och förbättringsarbetet är att det ger utrymme att göra nya satsningar. Mål om ekonomi i balans, hög kvalitet i alla verksamheter samt utveckling och förnyelse går hand i hand.

Ett fortsatt generellt effektiviseringskrav på 0,7 procent är inarbetat i budget 2013 och för planperioden. Därmed har regionfullmäktige fastställt ett krav på effektivisering i befintlig verksamhet som ska vägas in i överenskommelser och uppdrag. Kravet riktar sig i första hand till utförarna. Varje beställare ska i dialog med utförarna överväga hur man kan bidra till detta arbete.

Att hantera ett krav på effektivisering som ett generellt sparbetning är att inte ta itu med förändrings- och förbättringsarbetet. Arbetet ska präglas av helhetstänkande och långsiktighet. Därför måste effektiviseringskravet hanteras på styrelse- och ledningsnivå. Utförarstyrelserna ska ta ett tydligt ansvar för genomförandet och ta fram inriktningar och precisera arbetssätt för att säkerställa att effektiviseringskravet inte fördelas ut jämnt över hela verksamheten. Effektiviseringen ska i första hand tas hem genom att verksamheten strikt följer upphandlade avtal eller minskar onödiga icke värdeskapande kostnader. Uppföljning ska ske i samband med ordinarie rapportering till nämnder och styrelser.

Regionstyrelsen leder och samordnar Västra Götalandsregionens arbete och har ett övergripande ansvar för styrelser och nämnders verksamhet. Utifrån ett koncernperspektiv har regionstyrelsen det övergripande ansvaret för att tydliggöra roller, spelregler och ansvarsfördelning inom ramen för den organisation regionfullmäktige beslutat om. Regionstyrelsen kommer därför att följa upp hur tillämpningen av effektiviseringskravet har hanterats i verksamheten.

UPPDRAG

- Utförarstyrelserna ska i dialog med beställarna säkerställa att effektiviseringskravet inte hanteras som ett generellt sparbetning som fördelas ut jämnt över hela organisationen.

Löne- och prisutveckling

Bedömningen av utvecklingen av priser, löner och andra kostnader utgår från den prognos som Sveriges Kommuner och Landsting redovisat i april 2012. SKL:s prognos inklusive och exklusive läkemedel tillämpas för generell uppräknings av regionbidragen. Från och med 2012 tillämpas SKL:s nya index, de så kallade LPIK.¹

Landstingsprisindex enligt LPIK in- respektive exklusive läkemedel, procent.

	2013	2014	2015
SKL feb 2012, inkl läkemedel	2,0	2,1	2,5
SKL feb 2012, exkl läkemedel	2,6	2,6	3,0
SKL apr 2012, inkl läkemedel	1,8	2,0	2,4
SKL apr 2012, exkl läkemedel	2,4	2,2	2,9

Regionfullmäktige har räknat upp regionbidragen till hälso- och sjukvården med LPIK inklusive läkemedel och övriga regionbidrag med LPIK exklusive läkemedel.

Styrning och ledning

Målstyrningsmodellen i Västra Götalandsregionen avser att tydliggöra vad som ska fokuseras i verksamheten. Att få genomslag för fullmäktiges strategiska inriktningar och prioriterade mål handlar ytterst om att demokratiska beslut och överväganden ska få genomslag i den verksamhet som bedrivs med de resurser invånarna ställer till förfogande genom skatten. Samtliga nämnder och styrelser ska ha fullmäktiges mål som en viktig utgångspunkt för det fortsatta planerings- och implementeringsarbetet. Västra Götalandsregionens styrmodell för målstyrning behöver ständigt utvecklas. En väl fungerande modell innebär också att tydligheten i uppföljnings- och rapporteringsarbetet förbättras.

De prognoser och analyser som tas fram till regionfullmäktige och regionstyrelsen ska präglas av helhetsperspektiv samt hålla god kvalitet för att stödja beslutsfattande. Samarbete över organisatoriska gränser till exempel inom hälso- och sjukvården ska fortsätta och förstärkas. Sammanvägda analyser inom varje område där verksamhetsresultat och ekonomi vägs ihop ska ständigt utvecklas.

¹ Skillanden mot tidigare index, LPI, är sättet att beräkna löneförändringarna. I LPIK ska varken förskjutningar i yrkes- eller ålderssammansättning påverka lönepriset.

Fördelning av resurser till nämnder och styrelser

Nedan redogörs för fördelningen av resurser på nämnder och styrelser i denna budget.

REGIONFULLMÄKTIGE

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	65,1	66,2	67,1	68,6

REGIONSTYRELSEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	2 784,3	3 067,4	3 154,5	3 245,3

Regionstyrelsens verksamhet justeras enligt följande.

För att regionstyrelsens ägarroll ska kunna utövas på ett mer konsekvent sätt ställs 200 mnkr till förfogande. Medlen ska användas för att möta oförutsedda utgifter, för att säkra tillgänglighets- eller andra satsningar inom hälso- och sjukvården eller kollektivtrafiken.

I nuvarande plan finns riktade effektiviseringskrav på regionstyrelsens administration på 10 mnkr 2013 och 2014. Detta krav bibehålls och ska inhämtas under perioden. Effektiviseringen får inte fördelas generellt över hela verksamheten.

Mot bakgrund av pågående samordning av beställarkontorens arbete beräknas en effekt på 5 mnkr kunna inhämtas för regionstyrelsens del vid hälso- och sjukvårdsavdelningen under 2014. Ytterligare hemtagning föreslås ske på hälso- och sjukvårdskanslierna. Dessa redovisas särskilt under avsnittet för hälso- och sjukvård.

Inom informations- och kommunikationsområdet ska en effektivisering med 10 mnkr ske under 2013, i första hand på trycksaker.

Västra Götalandsregionens kostnader för kurser och konferenser ska minska. Därför åläggs hela organisationen ett effektiviseringskrav på 10 mnkr per år 2013 och 2014. Kravet ska fördelas ut via regionstyrelsen till hela organisationen.

Västra Götalandsregionens kostnader för framför allt externa konsultuppdrag ska minska från cirka 540 mnkr vid ingången av 2012. Kravet ska fördelas ut via regionstyrelsen till berörda verksamheter. För 2013 ska kostnaderna minska med 110 mnkr och för 2014–2015 med ytterligare 50 mnkr per år.

Rättspsykiatri tillförs 30 mnkr för 2013.

Till fri barn- och ungdomstandvård avsätts 20 mnkr per år under perioden 2013–2015. För att utveckla närsjukvård och prehospitäl vård avsätts årligen 25 mnkr 2013–2014.

En översyn av Kompetenscentrum för våld i nära relationer och Kunskapscentrum för jämställd vård pågår i enlighet med uppdrag i budget 2012. I avvaktan på resultatet av denna översyn och mot bakgrund av att centret har fått ett breddat uppdrag som även omfattar arbete med jämlik vård görs inga andra budgetmässiga förändringar i verksamheten.

Subventionering av glasögon till barn och unga upp till 16 år fortsätter. Till detta avsätts 5 mnkr varje år 2013–2014.

Satsningen på specialistutbildning till sjuksköterskor i bristyrken ska fortsätta under perioden. 15 mnkr avsätts varje år under planperioden. Satsningen är viktig för att garantera tillgång till specialistkompetens inom vården.

Till jämställda löner samt för att rätta till oskäliga skillnader i lönestrukturen inom framför allt hälso- och sjukvården avsätts 50 mnkr varje år under perioden 2013–2015.

Mot bakgrund av den höga ungdomsarbetslösheten ska Västra Götalandsregionen ta ett ansvar för att arbetslösa ungdomar får praktikplatser. Därför satsas 5 mnkr varje år 2013–2014 för att utöka möjligheterna att erbjuda ungdomar möjlighet till arbetsmarknadsintroduktion i form av feriearbete/praktik.

Till ST-block inom habilitering och hälsa avsätts 3 mnkr från 2013.

Fördelning av resurser till hälso- och sjukvårdsnämnderna har under de senaste åren skett utifrån befolkningens behov av hälso- och sjukvård. Den metod som från 2006 tillämpas för fördelningen till de tolv hälso- och sjukvårdsnämnderna, baseras på den nationella modell som används i det kommunalekonomiska utjämningsystemet mellan sjukvårdshuvudmännen och staten. Modellen utgår från att det är möjligt att beskriva vårdbehovet för olika grupper i befolkningen genom att studera den verkliga vårdkonsumtionen. Befolkningen delas in i grupper efter ett antal kriterier som anses relevanta för att beskriva skillnader i kostnader och därmed vårdbehov.

Fördelningsmodellen består av två komponenter, en för så kallade vårdtunga grupper och en för den övriga befolkningen. Den första komponenten, vårdtunga grupper, omfattar de cirka fem procent av befolkningen som står för 40–45 procent av sjukvårdskostnaderna. Den andra gruppen omfattar cirka 95 procent av befolk-

ningen och cirka 55–60 procent av kostnaderna. Den delas i sin tur in efter ett antal sociodemografiska variabler. Indelningen syftar till att beskriva hur vårdbehovet varierar i olika grupper av befolkningen.

De geografiska och strukturella förutsättningarna för att upprätthålla en god tillgänglighet och nivå på den nära sjukvården varierar i de olika delarna av Västra Götaland. Små och stora orter har olika förutsättningar liksom landsbygd och tätorter. Därför utgår en grundresurs för att öka möjligheten att ge alla invånare, oberoende av var man bor, likvärdig tillgång till den nära sjukvården.

Regionbidragen till hälso- och sjukvårdsnämnderna är uppdaterade i enlighet med förändringen i resursfördelningsmodellen.

En översyn av resursfördelningsmodellen pågår som en konsekvens av uppdrag i 2012 års budget. Förslag till eventuella förändringar ska utarbetas fram till nästa mandatperiod.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRDNÄMNDERNA

Ett nivåhöjande tillskott ges på 335 mnkr 2013, 145 mnkr 2014 och ytterligare 100 mnkr 2015. Samtidigt ställs ett särskilt krav på samordning av hälso- och sjukvårdskanslierna motsvarande 15 mnkr 2013 och ytterligare 5 mnkr 2014.

Tillskottet ska fördelas enligt resursfördelningsmodellen enligt följande:

Regionbidrag (mnkr)	2013	2014	2015	Andel
HSN 1, Norra Bohuslän	17,1	7,4	5,1	5,1 %
HSN 2, Dalsland	10,6	4,6	3,2	3,2 %
HSN 3, Trestad	34,1	14,8	10,2	10,2 %
HSN 4, Mellersta Bohuslän	24,3	10,5	7,3	7,3 %
HSN 5, Göteborg centrum-väster	46,4	20,1	13,9	13,9 %
HSN 6, Mittenälvsborg	19,4	8,4	5,8	5,8 %
HSN 7, Södra Bohuslän	25,2	10,9	7,5	7,5 %
HSN 8, Sjuhäradsbygden	40,5	17,5	12,1	12,1 %
HSN 9, Västra Skaraborg	28,4	12,3	8,5	8,5 %
HSN 10, Östra Skaraborg	29,1	12,6	8,7	8,7 %
HSN 11, Göteborg Hisingen	28,2	12,2	8,4	8,4 %
HSN 12, Nord-östra Göteborg	31,7	13,7	9,5	9,5 %
Totalt	335	145	100	

Tillskottet ska i första hand användas för att höja ersättningsnivån till sjukhusen. I dialog med de berörda sjukhusen ska hälso- och sjukvårdsnämnderna bidra till en ekonomi i balans.

UPPDRAG

- 2-åriga överenskommelser/avtal mellan beställare/uppdragsgivare och utförare ska tecknas.

Totalt anslås följande ramar till hälso- och sjukvården:

Investeringsramar (mnkr)	Bokslut 2011	Detalj-budget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
HSU	1 863,9	1 856,2	1 996,1	2 074,2	2 131,7
SU, rikssjukv	760,8	779,7	798,3	821,7	835,6
HSN 1	1 550,7	1 570,8	1 594,5	1 624,0	1 658,2
HSN 2	964,4	973,1	987,1	1 005,3	1 026,5
HSN 3	3 034,3	3 085,2	3 155,9	3 214,5	3 282,1
HSN 4	2 116,1	2 158,2	2 225,0	2 266,4	2 314,1
HSN 5	4 027,9	4 091,7	4 213,0	4 291,8	4 382,5
HSN 6	1 735,4	1 766,6	1 802,9	1 836,3	1 874,9
HSN 7	2 198,0	2 236,4	2 297,2	2 340,0	2 389,4
HSN 8	3 671,2	3 724,7	3 791,2	3 861,3	3 942,5
HSN 9	2 524,8	2 553,8	2 607,5	2 656,0	2 712,0
HSN 10	2 594,9	2 631,6	2 678,8	2 728,6	2 786,0
HSN 11	2 423,2	2 478,3	2 528,4	2 575,7	2 630,1
HSN 12	2 692,4	2 756,5	2 837,3	2 890,3	2 951,3
Totalt HSV	32 158,1	32 662,8	33 513,1	34 185,9	34 916,8
<i>Diff jf med föregående år</i>		504,8	850,3	672,8	730,9

FOLKHÄLSOKOMMITTÉN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	38,3	41,9	42,6	43,5

Folkhälsokommittén ges 3 mnkr från 2013 utöver ram för satsningar på bland annat suicidprevention.

KOMMITTÉN FÖR RÄTTIGHETSFRÅGOR

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	35,2	35,8	36,4	37,2

Rikssjukvård, utbildning och spridning av medicinska metoder

Sahlgrenska Universitetssjukhuset har särskilt ansvar för regionala kompetensinsatser, att sprida metoder inom Västra Götalandsregionens sjukvård samt för utvecklingen inom rikssjukvården. Kostnadsutvecklingen inom dessa kärnområden ställer i många fall särskilda ekonomiska krav.

SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	779,7	798,3	821,7	835,6

För 2013 utökas ramen med 10 mnkr och 13 mnkr för 2014.

NÄMNDEN FÖR HÄLSAN OCH STRESSMEDICIN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	17,5	17,7	17,9	18,2

VG Primärvård

Ramen för VG Primärvård baseras på 2012 års nivå med justeringar för indexuppräkning och effektiviseringskrav samt för befolkningsförändring. Ersättningsnivån fastställs av regionfullmäktige i samband med beslut om krav- och kvalitetsboken. För 2013 uppgår ramen till 5 370 mnkr.

REGIONUTVECKLINGSNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	594,2	624,3	638,7	652,8

Nämnden överför ansvaret för marknadsföring av kulturinstitutionerna till kultur-nämnden vilket innebär -10 mnkr per år från och med 2013. För satsningar inom Fyrbodalsområdet med anledning av SAAB:s nedläggning ges nämnden ett tillfälligt ramtillskott på 30 mnkr 2013. För sociala investeringsfonder avsätts 5 mnkr 2014 och ytterligare 30 mnkr 2015.

KULTURNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	935,3	982,2	994,4	1 024,3

I 2012 års budget tilldelas Folkteatern i Göteborg ett tillfälligt tillskott på 5,5 mnkr. Detta ska återtas enligt plan 2013–2014. Teatern ansvarar fullt ut för verksamheten från och med 2015.

Inträkten från abonnemang inom kulturbolagen ska stärkas med 5 mnkr 2013.

Samordning av service- och tekniktjänster inom kulturinstitutioner kan utgöra ett utvecklingsområde. En utredning ska därför initieras under 2013 för att undersöka hur en samordning bäst kan ske. En hemtagning på 10 mnkr är inarbetad i budgeten från och med 2014.

Ytterligare satsning görs på barn- och ungdomskultur med 5 mnkr från och med 2013.

Västra Götalandsregionens kulturbolag och deras verksamhet säkras genom fortsatta satsningar. För GöteborgsSymfonikerna innebär det ett tillskott på 12 mnkr 2013, 3 mnkr 2014 och ytterligare 3 mnkr 2015. För GöteborgsOperan innebär det ett tillskott på 15 mnkr 2013, 3 mnkr 2014 och ytterligare 3 mnkr 2015. För Film i Väst innebär det 3 mnkr 2013, 2 mnkr 2014 och ytterligare 2 mnkr 2015.

Kulturnämnden ska överta ansvaret för internationell marknadsföring av kulturinstitutioner från och med 2013 från regionutvecklingsnämnden. Nämnden kompenseras för detta med 10 mnkr från 2013.

Nämnden tillförs 2 mnkr från 2013 för att stärka turnéverksamheten för barn och unga med inriktning mot dans och teater.

Agnesbergs folkhögskola har flyttat in i nya lokaler. Nämnden kompenseras för hyreskostnader från och med 2013.

MILJÖNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	67,4	69,6	70,6	72,2

Nämnden tillförs medel från 2013 för finansiering av ett gemensamt miljöpris med Göteborgs kommun.

KOLLEKTIVTRAFIKNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	3 027,8	3 349,3	3 649,5	3 729,8

Nämnden tillförs 260 mnkr 2013 och 250 mnkr 2014 för att klara av den höjda ambitionsnivån inom kollektivtrafiken. Därutöver finansieras den nyinrättade förvaltningsorganisationen med 10 mnkr från och med 2013.

SERVICENÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	67,4	18,5	-41,2	-102,1

Nämnden åläggs att lämna ett koncernbidrag på 50 mnkr 2013, 60 mnkr 2014 och ytterligare 60 mnkr 2015. Nämnden förväntas klara av finansieringen av utökad inköpsverksamhet samt övertagande av E-handelsprojektet.

FASTIGHETSNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	19,5	39,8	60,4	81,8

Nämnden beviljades medel i budget 2012 för energikartläggningar av fastigheter. Nämnden tillförs 20 mnkr varje år för kapitaltjänstkostnader för miljöinvesteringar till följd av kartläggningarna. Investeringsmedel beslutas av regionstyrelsen i särskild ordning.

Nämnden ska som tidigare lämna ett årligt koncernbidrag på 20 mnkr till moderförvaltningen. Nämnden ska därutöver lämna ett koncernbidrag på 78 mnkr under 2013 avseende sänkt internränta till moderförvaltningen.

REVISORSKOLLEGIET

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	23,5	23,3	23,1	23,6

Revisorskollegiet har ett effektiviseringskrav inom ramen för gällande plan på 0,6 mnkr 2013–2014 som bibehålls.

PATIENTNÄMNDER

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	15,2	15,2	15,1	15,4

Nämnderna har ett effektiviseringskrav inom ramen för gällande plan på 0,3 mnkr 2013–2014 som bibehålls.

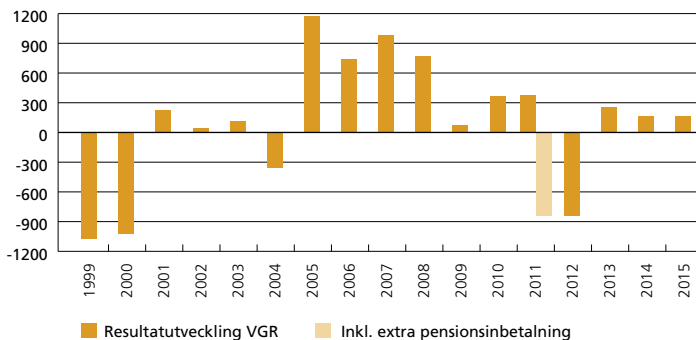
ARKIVNÄMNDEN

Detaljbudget (mnkr)	2012	2013	2014	2015
Regionbidrag	26,3	26,7	27,1	27,7

Resultatutveckling

Västra Götalandsregionens resultatutveckling sedan 1999 och prognosen för planperioden framgår av nedanstående diagram. På längre sikt är starkare resultat varje år en nödvändig förutsättning för ekonomisk stabilitet.

Resultatutveckling 1999–2015 (mnkr)

Eget kapital

Användning av eget kapital förutsätter godkännande av regionstyrelsen och ska fortsatt ske med yttersta restriktivitet. Prövning kommer att ske endast i samband med fastställande av detaljbudgeten om inga synnerliga skäl föreligger.

Moderförvaltning och koncernbank

Till regionstyrelsens ansvarsområde hör, utöver regionbidraget till regionstyrelsen, även koncernbanken och moderförvaltningen. Styrelsen äger därför rätt att disponera medel inom koncernbanken och moderförvaltningen.

Planeringsdirektiv

I särskilda planeringsdirektiv ska regionstyrelsen ange förutsättningar för överenskommelser och budgetarbete. Syftet med dessa anvisningar är att ange grundläggande förutsättningar och villkor dels för nämnders och styrelsers gemensamma arbete med överenskommelser och uppdrag, dels nämnders och styrelsers interna planerings- och budgetarbete.

Enligt gällande riktlinjer för budgetarbetet ska vårdöverenskommelser och detaljbudgetar fastställas senast 30 september respektive 1 november 2012.

Regionbidrag

REGIONBIDRAG (mnkr)	Bokslut 2011	Detaljbudget 2012	Budget 2013	Plan 2014	Plan 2015
Regionfullmäktige	64,1	65,1	66,2	67,1	68,6
Regionstyrelsen	2 832,9	2 784,3	3 067,4	3 154,5	3 245,3
Folkhälsokommittén	40,2	38,3	41,9	42,6	43,5
Kommittén för rättighetsfrågor	23,0	35,2	35,8	36,4	37,2
Sahlgrenska Universitetssjukhuset	760,8	779,7	798,3	821,7	835,6
Revisorskollegiet	24,8	23,5	23,3	23,1	23,6
Patientnämnd	15,3	15,2	15,2	15,1	15,4
Arkivnämnd	25,9	26,3	26,7	27,1	27,7
Fastighetsnämnd	5,2	19,5	39,8	60,4	81,8
Service­nämnd	81,4	67,4	18,5	-41,2	-102,1
Nämnd Hälsan & stressmedicin	-	17,5	17,7	17,9	18,2
HSN 1, norra Bohuslän	1 550,7	1 570,8	1 594,5	1 624,0	1 658,2
HSN 2, Dalsland	964,4	973,1	987,1	1 005,3	1 026,5
HSN 3, Trestad	3 034,3	3 085,2	3 155,9	3 214,5	3 282,1
HSN 4, mellersta Bohuslän	2 116,1	2 158,2	2 225,0	2 266,4	2 314,1
HSN 5, Göteborg centrum-väster	4 027,9	4 091,7	4 213,0	4 291,8	4 382,5
HSN 6, Mittenälvsborg	1 735,4	1 766,6	1 802,9	1 836,3	1 874,9
HSN 7, södra Bohuslän	2 198,0	2 236,4	2 297,2	2 340,0	2 389,4
HSN 8, Sjuhäradsbygden	3 671,2	3 724,7	3 791,2	3 861,3	3 942,5
HSN 9, västra Skaraborg	2 524,8	2 553,8	2 607,5	2 656,0	2 712,0
HSN 10, östra Skaraborg	2 594,9	2 631,6	2 678,8	2 728,6	2 786,0
HSN 11, Göteborg Hisingen	2 423,2	2 478,3	2 528,4	2 575,7	2 630,1
HSN 12, nord-östra Göteborg	2 692,4	2 756,5	2 837,3	2 890,3	2 951,3
Regionutvecklingsnämnd	631,9	594,2	624,3	638,7	652,8
Kulturnämnd	905,8	935,3	982,2	994,4	1 024,3
Miljönämnd	68,8	67,4	69,6	70,6	72,2
Kollektivtrafiknämnden	1 415,4	3 027,8	3 349,3	3 649,5	3 729,8
Koncernbanken	-404,5	-404,5	-309,5	-309,5	-309,5
Moderförvaltningen	1 808,6	1 911,0	2 342,9	2 639,9	3 288,1
Summa regionbidrag	37 833,0	40 030,2	41 928,5	43 198,4	44 702,1

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta:

- att fastställa regionbidrag till styrelser, nämnder och verksamheter för år 2013 enligt föreliggande förslag till budget.
- att fastställa inriktningen för åren 2014–2015 som underlag för den fortsatta planeringen.
- att fastställa skattesatsen för 2013 till 11 kronor och 13 öre per skattekrona.
- att fastställa i budgeten angivna finansiella mål.
- att bemyndiga regionstyrelsen att utifrån en investeringsram om 3 600 mnkr fastställa investeringsplan och fördela låneramar för 2013.
- att bemyndiga regionstyrelsen att under 2013 uppta lån om ett högsta belopp av 3 000 mnkr att hanteras enligt föreskrifterna i finanspolicyn.
- att bemyndiga regionstyrelsen att fatta beslut om tekniska justeringar av regionbidrag till nämnder och styrelser under förutsättning att ärendena inte är av principiell art.
- att bemyndiga regionstyrelsen att medfinansiera ökade hyror till följd av ökade investeringar.
- att bemyndiga regionstyrelsen att fördela kraven på minskning av kostnader för konsulttjänster på 110 mnkr 2013 samt 50 mnkr årligen 2014–2015.
- att bemyndiga regionstyrelsen att fördela kraven på minskning av kostnader för kurser och konferenser med 10 mnkr årligen 2013–2014.
- att bemyndiga regionstyrelsen att fördela kravet på minskning av kostnader för information och trycksaker på 10 mnkr 2013.
- att uppdra åt regionutvecklingsnämnden, kulturnämnden, kollektivtrafiknämnden och miljönämnden att senast under oktober 2012 lämna uppdrag med mera till respektive verksamheter.

- att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnderna att i erforderlig tid före den 30 september 2012 fatta beslut om ersättningar för 2013 avseende länsjukvård.
- att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnderna att i erforderlig tid före den 30 september 2012 fatta beslut om beställning och ersättning för 2013 avseende högspecialiserad vård.
- att uppdra åt hälso- och sjukvårdsnämnderna och i förekommande fall hälso- och sjukvårdsutskottet att träffa överenskommelser med berörda styrelser och förvaltningar inom hälso- och sjukvården och tandvården avseende ersättningar, vårdnivåer, vårdinriktningar med mera före 30 september 2012.
- att uppdra åt styrelser, nämnder och verksamheter att senast den 1 november 2012 till regionstyrelsen avrapportera detaljbudgeten för 2013 samt flerårsplan för 2014–2015 för den egna verksamheten.
- att i övrigt godkänna förslaget till budget för 2013 och i budgetförslaget ange uppdrag, direktiv och inriktningar samt i övrigt godkänna förslaget till plan för åren 2014–2015.

Bilagor

RESULTATRÄKNING

Resultaträkning (mnkr)	2013	2014	2015
Verksamhetens intäkter	9 884	10 082	10 329
Verksamhetens kostnader	-49 714	-51 110	-52 660
Avskrivningar	-1 615	-1 657	-1 707
RESULTAT 1; Verksamhetens nettokostnad	-41 445	-42 685	-44 038

Skatteintäkter	33 679	34 884	36 326
Kommunalekonomisk utjämning	4 521	4 541	4 578
Generella statsbidrag	3 810	3 810	3 810
Finansiella intäkter	94	96	98
Värdesäkring pensioner	-380	-408	-556
Finansiella kostnader	-47	-51	-57
RESULTAT 2; Resultat före extraordinära poster	232	187	162

RESULTAT 3; Årets resultat	232	187	162

Finansiella poster (mnkr)	2013	2014	2015
Försäljning av anläggningstillgångar	0	0	0
Nya lån	0	0	0
Nettoinvesteringar	3 600	3 100	3 100
Amortering av lån och långfristiga skulder	0	0	0

BALANSRÄKNING

Balansräkning (mnkr)	UB 2013	UB 2014	UB 2015
Immateriella anläggningstillgångar	12	12	11
Materiella anläggningstillgångar			
- Byggnader och mark	11 362	12 645	13 965
- Maskiner och inventarier	6 935	7 094	7 168
Finansiella anläggningstillgångar	178	178	178
Anläggningstillgångar	18 486	19 929	21 321
Omsättningstillgångar			
Förråd	407	407	407
Kortfristiga fordringar	4 809	4 979	5 438
Kortfristiga placeringar	2 016	1 626	1 112
Kassa och bank	835	835	835
Summa omsättningstillgångar	8 067	7 847	7 793
TILLGÅNGAR	26 553	27 776	29 114
Ingående eget kapital	4 221	4 452	4 639
Årets förändring	232	187	162
Eget kapital	4 452	4 639	4 801
Avsättning pensioner	11 272	12 308	13 484
Övriga avsättningar	1 520	1 520	1 520
Avsättningar	12 793	13 829	15 005
Långfristiga skulder	1 154	1 154	1 154
Kortfristiga skulder	8 155	8 155	8 155
Skulder	9 309	9 309	9 309
EGET KAPITAL, SKULDER OCH AVSÄTTNINGAR	26 553	27 776	29 114

Framtidstro och hållbar utveckling. Västra Götalandsregionens budget 2013.
Budgeten är Västra Götalandsregionens främsta styrdokument och gäller för alla verksamheter som Västra Götalandsregionen ansvarar för. Fler exemplar av "Framtidstro och hållbar utveckling" kan beställas hos Adress- och distributionscentrum i Mariestad, e-post: adress.distributionscentrum@vgregion.se, telefon: 010-441 36 94.

Denna trycksak är framställd med miljövänliga metoder och råvaror, på ett ISO-14000-certifierat tryckeri.
Design & produktion: Ibiz Reklambyrå | **Tryck:** Bording, Borås 2012 | **Foto:** Peter Roos / Folio Bildbyrå AB, Maskot, www.gettyimages.com

